

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат



ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИННИГ ГАЗЕТАСИ

26 АПРЕЛЬ

№ 91-92
(1608-1609)

ШАНБА
1997 йил

КЕНГАШЛИ ЭЛ ТАРҚАМАС

Кеча биринчи чақирик Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисинг саккизинчи сессияси ўз ишини тугатди



КИНОНИНГ КЎЗГУСИ

10-бет.

XXIst TASHKENT-97
INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

?

ҲОКИМ БОБО!
«НЕКСИЯ»
МИНИШ ЁМОНМИ

8-бет.

ТАРТИБ
КОИДА
ХАММА
УЧУН
БИР

7-бет

«Халқ сўзи» газетаси, Наманган вилоят давлат солик бошкармаси ҳамда вилоят ички ишлар бошкармаси кўшма рейди

12-бет

ФРАНЦИЯГА
КИМ БОРАДИ?

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 25 апрель куни АҚШнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Стенли Түэмлер Эскудерони унинг илтимосига биноан қабул қилди.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги ҳар томонлама алоқалар тобора кенгайиб бораётганини қайд этар экан, ўзаро ҳамкорликнинг янада ривожланишида манфаатлар ва интилишлар муштараклиги муҳим аҳамиятга эга эканини таъкидлади.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Америка Кўшма Штатлари ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш билан боғлиқ масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилди.

Қабул маросимида ташки ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

(ЎЗА).

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИННИГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ ТҮГРИСИДА АХБОРОТ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг саккизинчи сессияси 25 апрель куни ўз ишини давом эттириди.

Парламент ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этди.

Сессияни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов бошқарди.

Парламент иккинчи иш кунини Хўжалик процессуал кодекси лойиҳасини кўриб чиқишидан бошлади. Лойиҳа тўғрисида Қонунчилик ва суд-хуқуқ масалалари кўмитаси раиси Н. Исмоилов маъруза қилди. Вобкент тумани ҳокими М. Эсонов, Музробод дон маҳсулотлари комбинати директори К. Амиркулов, Томди тумани ҳокими А. Назаров, Намangan вилоят сув хўжалиги бирлашмаси бошлиғи X. Ҳошимов нутқларидан сўнг кодекс биринчи ўқишида маъқулланди.

Мудофаа ва хавфсизлик масалалари кўмитаси раиси Б. Наимов Жиноят-ижроия кодекси лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Парламент бу лойиҳани иккинчи ўқишида

муҳокама қилиб, Қувасой шаҳри ҳокими А. Раҳмоналиев, Сурхондарё вилояти ҳокими-нинг ўринбосари, вилоят хотин-қизлар кўмитаси раиси Ш. Норбоева, Гиждувон тумани ҳокими А. Мўминов сўзга чиққанидан сўнг кодексни тасдиқлади.

Сессия иштирокчилари Қонунчилик ва суд-хуқуқ масалалари кўмитаси раиси Н. Исмоиловнинг Ўзбекистон Республикаси Қонун хўжатларини тайёрлаш тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақидаги маърузасини тингладилар.

Бу масала юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов сўзга чиқди. У Ўзбекистон парламентининг келгуси даврда қонунларни тайёрлаш фаолиятинг устувор йўналишларига тўхтади. Президент яқин вақт ичиде ёшларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтиришга, ҳалқ таълим министри мавжуд тизими ва ёшларни ҳарбий хизматга чақириш тартибини қайта кўриб чиқишига, Ўзбекистоннинг ёш авлоди майнавий бой ва жисмоний соғлом ўсишини таъминлашга қаратилган қонунларни ишлаб

чиқиш мақсадга мувофиқ лигини алоҳида таъкидлади.

Депутатлар Қонун хўжатларини тайёрлаш тўғрисидаги қонун лойиҳасини биринчи ўқишида маъқулладилар.

Саноат, энергетика, транспорт, алоқа ва аҳолига хизмат кўрсатиши ҳақидаси раиси И. Коҷмарик Энергиядан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Ангрен шаҳри ҳокими Т. Анорбоеv, Фаргона тўқимачилик ва ип-газлама ишлаб чиқариш акционерлик жамияти раиси Т. Исмоилов, «Ўзэлектротехсаноат» уюшмаси раиси Р. Саримсоқов, Шахрисабз электр тармоқлари корхонаси бошлиғи А. Болтасев нутқларидан сўнг бу қонун қабул қилинди.

Сўнгра парламент аъзолари Мехнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш кўмитаси раиси Г. Йўлдошеванинг Дори воситаляри ва фармацевтика фабрияни тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақидаги маърузасини тингладилар. Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси бошқаруви раиси Ш. Темуров, Бекобод тумани ҳокими М. Расулов, Фаргона давлат уни-

верситети тиббий маркази кафедраси мудири Ю. Нишонов лойиҳа хусусида ўз мулоҳазаларини билдирилар. Қонун қабул қилинди.

Геодезия ва картография тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари П. Қодиров маъруза қилди. Бу лойиҳа хусусида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти кафедраси мудири Ш. Йўлдошев сўзга чиққанидан ратификация қилди.

Саккизинчи сессия котибияти раҳбари, Фаллаорол тумани ҳокими Т. Умурзоқов сессия кунларида парламент номига келган телеграммалар, хатлар ва бошқа мурожаатлар ҳақида ахборот берди.

Саноат, энергетика, транспорт, алоқа ва аҳолига хизмат кўрсатиши ҳақидаси раиси И. Коҷмарик Шаҳар йўловчилик транспорти тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Нукус шаҳри ҳокими А. Аметов, «БК интранс» акционерлик жамияти раиси Б. Қосимов сўзга чиққанидан сўнг қонун қабул қилинди.

Сўнгра парламент аъзолари Мехнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш кўмитаси раиси Г. Йўлдошеванинг Дори воситаляри ва фармацевтика фабрияни тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маърузасини тингладилар. Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси бошқаруви раиси Ш. Темуров, Бекобод тумани ҳокими М. Расулов, Фаргона давлат уни-

верситети тиббий маркази кафедраси мудири Ю. Нишонов лойиҳа хусусида ўз мулоҳазаларини билдирилар. Қонун қабул қилинди, бир қанча ҳалқаро шартнома ва конвенцияларни ратификация қилди.

Саккизинчи сессия котибияти раҳбари, Фаллаорол тумани ҳокими Т. Умурзоқов сессия кунларида парламент номига келган телеграммалар, хатлар ва бошқа мурожаатлар ҳақида ахборот берди.

Сўнгра депутатлар Олий суд таркибига ўзгартиш киртилар, Кўкон шаҳрининг чегараларини кенгайтириш тўғрисида қарор қабул қилилар, Олий Мажлис ва унинг раҳбариятининг 1996 йилдаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини тасдиқладилар.

Шу билан Биринчи чакириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисинг саккизинчи сессияси ўз ишини тугатди.

(ЎЗА).

ЯНА БИР МУҲИМ ҚАДАМ

Кече Биринчи чакириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси саккизинчи сессияси ўз ишини якунлади

Ўтиш даври мамлакатнинг Олий қонун чиқарувчи ҳокимишт -- Олий Мажлис зиммасига ҳам катта маъсулият юклётгандиги ҳеч кимга сир эмас. Мамлакатимиз, айни пайдада, кенг кўламли ислоҳотлар жараёнини бошдан кечирмоқда. Ислоҳотларнинг муваффақиятли кечиши эса, энг аввало ижтимоий, иқтисодий ва маънавий соҳаларни тармоқлар ҳуқуқий жиҳатдан қандай асосланганлиги ҳамда кафолатланганлигига боғлиқдир. Олий қонун чиқарувчи ҳокимишт ана шу вазифани қандай бажармоқда? Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, мамлакатимиз Олий қонун чиқарувчи ҳокимиштада айни пайдада қонунларни мукаммал тайёрлаш, улар устида ишлаш масалаларида майян тажрибага эришилди. Буни кўп узоққа бормай, кече ўз ишини туттаган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессияси қабул қилган қонунлардан ҳам бўлса бўлади.

Мазкур сессияда, дарҳақиқат, жуда кўп муҳим соҳаларга доир қонунлар қабул қилинди. Мен шу ўринда «Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман) тўғрисида»ги Қонунни алоҳида таъкидлашмоқчиман. Мазкур Қонунни ҳуқуқий демократик одил фуқаролик жамият қуриш сарни қўйилган яна бир муҳим қадам сифатида баҳоламоқ керак.

Омбудсман -- Олий қонун чиқарувчи ҳокимиштинг фуқаролар ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қиласиган, уларга ҳуқуқий жиҳатдан ёрдам берадиган вакилидир. У мустақил иш юритади ва Олий Мажлис оддилда ҳисобдордир. Президентимиз сессияда Омбудс-

ман зиммасига маъсулиятли вазифалар юкланадигини, шу боис унинг ваколатларини керак бўлса қонун доирасида янада мустаҳкамлаш зарурлигини алоҳида таъкидлашадилар. Одил фуқаролик жамият шундай пайдада бўнада этилади, қаҷон унинг фуқаролари ҳар жиҳатдан ҳимояланган бўлса, жамият унинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишни хуқуқий жиҳатдан қандай кафолатласа.

Омбудсман ўз фаолияти давомида фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ангашга, ҳуқуқий саводхонликни оширишга ҳам ёрдам беради. Фуқаро Омбудсманга мурожаат қиласи керак, у табиийи ўз мурожаати натижасини кузатади, ҳал қилиш йўларини англай боради. Бизнингча, Омбудсман ҳузурида оммавий ахборот воситаляри вакилларидан иборат маҳсус гуруҳ тушиб, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларни қандай тарзда, кимлар томонидан, қандай қилиш бузилаётганини, уларнинг мурожаатлари қандай (ижобий ёки салбий) якунлаётганини аниқ далил ва рақамлар воситасида матбуот орқали мунтазам ёртиб бориши, кўпчиликка ошкор этиши керак. Бу жойларда фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқлари бузилиши ҳолларининг олдини олишида нафақат Омбудсманга, балки жамият ҳам катта наф келтиради.

Жаҳонда матбуотни норасмий тарзда тўртични ҳокимиштага қиёс қилишади. У мамлакатимизда, айни пайдада, ана шундай юксак мавқега кўтарила олганми? Йўқ бўлса, нега? Президентимиз бу ҳақда бир неча бор фикр билдириб, асосан танқидий мурожаатларни тезлаштиришга хизмат қиласиган ҳуқуқий жиҳатдан ҳақида ўз ишини туттаган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессияси қабул қилган қонунлардан ҳам бўлса бўлади.

Деганди. Мазкур сессияда қабул қилинган иккита -- «Ахборот одил фаролатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги Ҳамадон Президент ташаббусига Олий қонун чиқарувчи ҳокимиштаги ҳамдига таъкидлашадилар. Одил фуқаролик жамият шундай пайдада бўнада этилади, қаҷон унинг фуқаролари ҳар жиҳатдан ҳимояланган бўлса, жамият унинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишни хуқуқий жиҳатдан қандай кафолатласа.

Президент мазкур Қонунлар ҳақида тўхталиб, мамлакатимизда келажакда журналистика соҳаси қандай йўлдан бориши керак, миллий журналистикани яратиш учун нималарга эътибор бериш зарурлигини таъкидлаш, журналистлар олдига янги вазифалар кўйди. Бундан биз журналист сифатида тўғри ва оқилона холоса чиқариб олишимиз даркор.

Сессияда Президентимиз яна бир қонун ишлаб чиқиш гоясини депутатлар эътиборига ҳавола этди. Бу таълим соҳасига даҳлор бўлиб, давр мазкур соҳани янгича шароитга мослаштириш, бу борада кескин чора-тадбирлар кўришни тақозо этмоқда. Зоро, депутатлар ҳаётимизнинг энг кайноқ соҳа ва муаммоларига зийраклик билан назар солиши, муаммоларнинг ечимига хизмат қиласиган ҳуқуқий жиҳатдан ҳақида қабул қилишда фаролатлари лозим. Давр улардан келгуси фаролатларида мамлакатимизнинг ижтимоий, иқтисодий, ва маънавий ҳаётига даҳлор бўлиб, давр мазкур соҳани янгича шароитга мослаштириш, бу борада кескин чора-тадбирлар кўришни тақозо этмоқда.

Мазкур сессия Ҳуқуқий жиҳатдан ҳаётига бўлиб, давр мазкур соҳани янгича шароитга мослаштириш, бу борада кескин чора-тадбирлар кўришни тақозо этмоқда.

Исмат ҲУДОЁРОВ,
«Халқ сўзи»нинг парламентдаги мухбири.

СҮЗ -- СЕССИЯ ҚАТНАШЧИЛАРИГА КЕЛАЖАК ОЛДИДА ҲАММАМИЗ МАСЬУЛМИЗ

Биз сессия якунланиши арафасида бир қатор Олий Мажлис депутатлари билан учрашиб, кун тартибида кўрилган масалалар юзасидан уларнинг фикр-мулоҳазаларни билан қизиқдик. Қўйида уларнинг айримларни эътиборингизга ҳавола этмоқдамиз.

Йўлдош ҲУДОЙБЕРГАНОВ,

215-Шовот сайлов округидан:

-- Мендан агар мазкур сессиядаги энг катта воқеа нима, деб сўрашса, ҳеч иккапланмай «Ўзбекистон -- Республикасининг Солик кодекси тўғрисида»ги Қонуннинг қабул қилинганлиги, деб жавоб берган бўлардим. Бу билан мен бошқа қонунларни камситмоқчи эмасман. Барча қабул қилинган қонунлар бир-биридан мухим. Уларнинг ҳаётига Ҳуқуқий тараққиёти учун алоҳида ўрни бор.

Шу ўринда таъкидлаш керак, парламент томонидан «Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича тўғрисида»ги қабул қилинган қонун шу йўлдаги муҳим қадамдир. Чунки бу қонун ҳаётига инсон ҳақида қайгуришга, унинг дилидагини эшишишга, ҳар бир фуқаро ўз ҳақ-ҳуқуқини англашига кафолат беради. Бошқачароқ айтсан, Ўзбекистон ҳалқларини маънан янада жипслаштиради.

Дамехон ТАГАНИЁЗОВА,

248-Чимбой сайлов округидан:

-- Сессияда кўрилган масалалар ўзининг ҳаётиги, ечимини кутаётгандиги билан характерлайдир. Унда бир нечта муҳим қонунлар қабул қилинганлари, уларнинг барчасини ҳаётиги зарурат дейиши мумкин. Жумладан, «Ахборот одил фаролатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги ва «Журналистика фаролатиши ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонунларнинг қабул қилинганлиги қувонварни ҳолдир. Мен барча оммавий ахборот воситалари ходимларини шу муносабат билан чин дилдан табриклайман. Президентимиз ҳам ўз сўзида ушбу қонунларни Ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлат барпо этишида улкан аҳамият касб этишини, жамият тараққиётининг ҳозирги босқичида журналистларнинг алоҳида ўрни борадиги таъкидлашадилар. Дарҳақиқат, энди оммавий ахборот воситалари ходимларини қонун ҳимоясида бў

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ЙИГИЛИШИ

25 апрель куни Вазирлар Маҳкамасида жорий йил биринчи чорагида республикани ижтимоий-иктисодий ривожлантириш якунлари ва мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларниң бориши тўғрисидаги масалага бағишиланган мажлис бўлди. Унда Қорақалпогистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, вазирликлар, давлат қўмиталари, концернлар, корпорациялар, уюшмалар, идора ва ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисни республика Бош вазири У. Султонов бошқарди.

Йигилища Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Ш. Фафуров, Бош вазир ўринбосари -- молия вазири Б. Ҳамидов, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов мазкур масала юзасидан аҳборот берди.

Мамлакатимизда 1997 йил инсон манфаатлари йили деб эълон қилинган. Шу боис ҳам ижро этувчи ҳокимият ва хўжалик бошқаруви органларининг фаолияти инсон манфаатларини рўбга чиқариш борасидаги тадбирлар дастурини бажаришга қаратилмоқда. Шу йилнинг биринчи чорагида республикада ялпи ички маҳсулот ҳажми 101,7 фойизга ўди. Иқтисодиётдаги ижобий силжишларни мустаҳкамлашга эришилди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 104,2 фойизни, истемол товарлари 109,1 фойизни, аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш 112,4 фойизни ташкил этди. Умумий инвестициялар ҳажми ўтган йилнинг тегиши давридагига қараганда 10 фойиз, жумладан, хорижий инвестициялар икки баравар ортди.

Нефти қайта ишлаш, газ, рангли металurgия, машинасозлик, ким -- ва нефть кимеси тармоқлари барқарор ривожланди. Ташки савдо обороти 1,4 баравар, маҳсулотларни экспорт қилиш 1,3 баравар ўди. Ташки савдо балансида ижобий натижага эришилди.

Айни вақтда мажлисда кўпгина корхона ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларнинг молиявий аҳволи кўнгилдагидек эмаслиги таъкидланди. Ўсимлик ёги, кирсовун, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, айниқса қишлоқ жойларда истемол бозорини тўлдириш талаб даражасида эмас. Айрим вилоятларда нақд пул эмиссиясини камайтириш борасидаги тадбирлар ҳамон кутилган натижани бермаяпти.

Қорақалпогистон Республикаси ва бир қатор вилоятлар хўжаликларида техникани мавсумга тайёрлаш ишлари қониқарсиз экани таҳқид қилинди. Фалла ўриш, озуқа йигиштириш техникасини мавсумга тайёрлаш юзасидан ҳокимликлар, тегишили вазирлик, идора ва ташкилот раҳбарларига кўрсатмалар берилди.

Қашқадарё вилояти ҳокими О. Пармонов, Навоий вилояти ҳокими X. Faфуров, «Ўзгўштутсаноат» уюшмаси раиси X. Муталов йилнинг биринчи чорагида бажарилган ишлар хусусида гапирдилар.

Мажлисда Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков сўзга чиқди.

Мажлисда муҳокама этилган масала юзасидан тегишили қарор қабул қилинди.

(ЎЗА).

«НАВРЎЗ, ЭКОЛОГИЯ ВА САЛОМАТЛИК»

Пойтахтдаги Ўзэкспомарказда «Наврўз, экология ва саломатлик» мавзусида ҳалқаро учрашув бўлди. Уни «Экосан» ҳалқаро экология ва саломатлик жамғармаси Туркиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси билан биргаликда уюштириди. Учрашувда республиканини бир қанча вазирларли, идоралари, банкларининг раҳбарлари, олимлар, хорижий давлатларнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчилари, ҳукуматга қарашли бўлмаган ҳалқаро ташкилотларнинг вакиллари, хорижий бизнесменлар иштирок этди.

Учрашувни «Экосан» жамғармаси раиси Ю. Шодиметов очди. Марказий Осиё минтақасидаги атроф муҳитининг ҳозирги ҳолати катта ташвиш ўйтотаётгани таъкидланди. Олдинги йилларда ҳўжалик фаолияти жараённида ўйламай-нетмай ҳаво, сув ва тупроқнинг булғатилгани ҳозир бутун экология тизимига таъсир кўрсатмоқда. Экология мувознатининг бузилиши оқибатида аллергия касалларни кўпайиб, аҳолида умумий иммунитет пайсан.

Вужудга келган вазиятини соғломлаштиришга доир ишларда республикамизнинг жуда кўп давлат ва жамоат тузилмалари иштирок этмоқда. Ҳалқаро таш-

АНДИЖОН -- ЎШ -- ҚАШҚАР

ТЕМИР ЙЎЛИ ҚУРИЛИШИ ВА АВТОМОБИЛ ЙЎЛИНИНГ ҚАЙТА ҚУРИЛИШИ МАСАЛАЛАРИГА БАГИШЛАНГАН КЕНГАШ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Муҳтарам кенгаш қатнашчилари!

Барчангизни ҳалқаримиз учун ўта муҳим бўлган масалани муҳокама этиш учун йигилганингиз билан кутлашдан мамнунман.

Иқтисодий тараққиётда ишончли транспорт инфратузилмасининг аҳамияти бекиёсdir. Чунки темир йўллар ва автомобил йўллари -- мамлакатларимиз ўртасидаги асосий юқ ташиш воситаси бўлган муҳим, айрим ҳолларда эса ягона транспорт кон томирларидир.

Биз савдо қиласидаги асосий шерикларимиз -- кўнши мамлакатлар Ўзбекистон ва Хитой билан транспорт алоқаларини яхшилаш муҳим стратегик йўналиш ҳисобланади.

Буюк ипак йўли бўйлаб ўйла қўйилган алоқа туфай-

ли қадим пайтлардан бери Шарқ ва Фарб ҳалқлари ўтасида мустаҳкам савдо ва маданий алоқалар мавжуд бўлиб, бу алоқалар минтақамиз тараққиётiga сезиларли таъсир кўрсатган. Бугунги кунда ҳам «Андижон -- Ўш -- Қашқар» темир йўли қурилиши ва автомобил йўлини қайта қуриш билан биз қадимий ипак йўлини қайта тикляпмиз. Бу йўл бизга ташки дунёга чиқишимиз учун кенг имкониятлар очиб беради ҳамда жаҳон иқтисодий тизимиға тезроқ интеграциялашувимизга кўмаклашади.

Шунинг учун мазкур лойиҳа иширилиши, ҳақиқатан ҳам, тарихий аҳамият касб этади. У бизга келажак сари, XXI аср сари йўл очишишимизга имконият яратади! Бу foяни амалга ошириш

кўп жиҳатдан сизларга, ҳамкорлигимизнинг дастлабки, тайёрлов босқичи қай даражада муваффақиятли ўтишига ҳам боғлиқ. Қенгашнинг барча иштирокчилариша ишлари самарали бўлишини тилайман. Барчамизнинг умумий саъӣ-ҳаракатимиз туфайли бу лойиҳа ишга туширилишига ҳамда биз мамлакатларимизни фаровонлик сари элтадиган «Андижон -- Ўш -- Қашқар» темир йўли очилишини гувоҳи бўлишишимизга ишончим комил. Бу йўлда хаёлни ҳақиқатта айлантира оладиган шиҷоатимиз ҳамроҳимиз бўлсин!

Аскар АКАЕВ,
Қирғизистон Республикаси
Президенти.

Ҳалқ
сўзи



26
апрель

ЕВРОПА ВА ОСИЁНИ БОҒЛОВЧИ КЎПРИК

25 апрель куни Тошкентда Андижон -- Ўш -- Қашқар темир йўли қурилиши ва автомобиль йўлини қайта қуришни масалаларига бағишиланган ҳалқаро кенгаш иш бошлади. Уни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков очди ва Президент Ислом Каримовнинг анжуман иштирокчиларига йўллаган табригини ўқиб эшилтириди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг мамлакатимиздаги доимий вакили Ҳолид Малик, Қирғизистон Бош вазирининг биринчи ўринбосари К. Нанаев ҳамда XXR Коммуникация вазирлиги лойиҳалаштириш бошқармаси директорининг ўринбосари Гу Мин сўзга чиқдилар. К. Нанаев Қирғизистон Президенти А. Ақаевнинг анжуман қатнашчиларига йўллаган табригини ўқиб эшилтириди.

Хитой, Япония, Жанубий Корея, Вьетнам, Украина, Грузия, Озарбайжон, Германия, Болгария, Руминия, Покистон, Эрон, Туркия ва Марказий Осиё давлатлари ҳамда БМТ, Жаҳон банки, Европа тикланиш ва тарроққиёт банки, «Тасис» дастури, Осиё тараққиёт банки каби нуғузли ҳалқаро ташкилотлар вакиллари, шунингдек, хорижий давлатларнинг мамлакатимиздаги дипломатия ваколатхоналари раҳбарлари иштирок эттаётган ушбу ҳалқаро анжуманда Буюк ипак йўлини тиклаш, Марказий Осиё минтақасида юзага келган янги давлатларнинг жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашви жараёнини жадаллаштириш мақсадида янги транспорт алоқаси тармоқларини вужудга келтириш билан боғлиқ масалалар кенг муҳокама қилинмоқда. Айниқса, қадимий Буюк ипак йўлини қайта тиклаш, яъни Марказий Осиё ва Хитой, Покистон Ҳиндистонни бир-бири билан боғлашда муҳим аҳамиятга эга бўлган

Тошкент -- Ўш -- Қашқар йўналиши ушбу ҳалқаро кенгаш кун тартибидаги энг доzlарб мавзу бўлди. Зоро, қадимда кўплаб мамлакатлар учун ягона алоқа тармоғи вазифасини ўтаган Буюк ипак йўлини тикланиши Осиё билан Европани боғлайдиган ўзига хос кўпприкка айланниш билан бирга, мазкур минтақалардаги давлатлар ўртасида савдо-иктисодий алоқаларнинг кенгайиши, қолаверса, тинчлик ва барқарорликнинг мустаҳкамланишида ҳам муҳим омил бўлади. Шу боис, айни пайтда автомобиль йўли билан бирга Андижон -- Ўш -- Қашқар йўналишидаги темир йўл магистралини барпо этиш борасида ҳам талай ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, ўзбекистонлик ва қирғизистонлик мутахассислар ушбу магистрал қурилишининг жуғрофий, физикавий, техник томонларини ўрганиб, қўшма лойиҳалаштириш билан бўлган.

Ҳалқаро кенгаш иши мобайнида ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва Қирғизистон Республикаси ҳукумати ўтасида «Андижон -- Ўш -- Саритош -- Иркештам» автомобиль йўлини ҳамкорликда лойиҳалаштириш, қайта қуриш ва фойдаланиши тўғрисидаги битим имзоланди.

Шунингдек, кенгаш иши мобайнида «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компанияси, «Ўзватойўл» давлат ҳиссадорлик концерни раҳбарлари ҳамда БМТнинг тараққиёт дастури мутахассислари, хитойлик ва қирғизистонлик вакилларнинг Осиё-Европа кўппригини барпо этиш борасидаги тадқиқотлари ҳақидаги ҳисоботлари тингланди.

Анжуманда Бош вазир ўринбосари Р. Юнусов иштирок этмоқда.

Ҳалқаро кенгаш 26 апрель куни ўз ишини давом эттиради.

(ЎЗА).

ЎЗА мухбири.

**1-модда. Қонуннинг
мақсади**

Ушбу Қонун ҳар кимнинг ахборотни эркин ва монеликсиз излаш, олиш, тадқиқ этиш, узатиш ҳамда тарқатишга доир конституциявий ҳуқуқини амалга ошириш жараённан юзага келадиган муносабатларни тартибга солади.

2-модда. Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари Ўзбекистон Республикаси Конституциясидан, ушбу Қонундан ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборат.

Қорақалпогистон Республикасида ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги соҳасидаги муносабатлар Қорақалпогистон Республикасининг қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

3-модда. Ахборот олиш кафолатлари

Ҳар бир фуқаронинг ахборот олиш ҳуқуқи кафолатларидан.

Ҳар кимнинг ахборотни излаш, олиш, тадқиқ этиш, узатиш ва тарқатиш ҳуқуқи давлат томонидан ҳимоя қилинади.

4-модда. Ахборот олиш эркинлигининг асосий принциплари

Ахборот олиш эркинлиги

нинг асосий принциплари ахборотнинг ошкоралиги, ҳамма олиши мумкинлиги, очиқлиги ва ҳаққонийлигидан иборатdir.

5-модда. Ахборот олишга доир сўров

Ҳар ким ахборот олишни сўраб бевосита ўзи ёхуд қонуний вакиллари орқали мурожаат этиш ҳуқуқига эга.

6-модда. Сўровнинг шакллари ва уни қараб чиқиши муддатлари

Ахборот олишга доир сўров ёзма ёки оғзаки шаклда ифодаланиши мумкин.

Ёзма сўровда мурожаат этувчининг исми, отасининг исми, фамилияси, манзили, сўралаётган ахборотнинг номи ёки хусусияти кўрсатилади.

Ёзма сўровлар рўйхатдан ўтказилиши шарт.

Сўровга иложи борича қисқа муддатда, агар қонун ҳужжатларида бошқа ҳол назарда тутилган бўлмаса, сўров олинган санадан бошлаб ўттиз кундан кечиктирмай жавоб қайталиши керак.

Оғзаки сўровга, имкониятга қараб, дарҳол жавоб берилishi шарт.

Агар сўров тушган орган ёки мансабдор шахс сўралаётган ахборотга эга бўлмаса, мурожаат этувчига бу ҳақда сўров олинган санадан бошлаб етти кундан кечиктирмай маълум қилиши, шунингдек, имкониятга қараб, унга бундай ахборотга эга бўлган органнинг ёки мансабдор шахснинг номини маълум қилиши шарт.

7-модда. Ахборот олишини таъминлаш

Давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш

органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва мансабдор шахсларнинг фуқароларнинг ахборот олишга доир ҳуқуқларини камситувчи хатти-ҳаракатлари ёки ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

8-модда. Ахборот бериш ва унга ҳақ тўлаш

Мурожаат этувчининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига даҳлдор ахборот унинг сўровига биноан текинга берилади.

Бошқа ахборотни берганлик учун томонларнинг келишувига мувофиқ ҳақ олиниши мумкин.

9-модда. Тақдим этилиши мумкин бўлмаган ахборот

Давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва мансабдор шахслар давлат сири ёки қонун билан кўриқланадиган бошқа сирдан иборат ахборотни беришлари мумкин эмас.

10-модда. Ахборот манбанини ошкор этаслик

Оммавий ахборот воситалари ахборот манбанини ва таҳаллусини кўйган муаллифнинг кимлигини унинг розилигисиз ошкор этишга ҳақли эмас. Ахборот манбаи ёки муаллифнинг кимлиги фақат суд қарори билан ошкор этилади.

11-модда. Ахборотнинг тўғрилиги учун жавобгарлик

Оммавий ахборот воситалари

ри эълон қилинаётган ахборотнинг тўғрилигини текшириб кўришлари шарт ва улар ахборот берувчи билан биргаликда унинг тўғрилиги учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

12-модда. Шикоят қилиш ҳуқуқи

Давлат органларининг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг, жамоат бирлашмаларининг, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва мансабдор шахсларнинг фуқароларнинг ахборот олишга доир ҳуқуқларини камситувчи хатти-ҳаракатлари ёки ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

13-модда. Ахборот олиш ҳуқуқини бузганлик учун жавобгарлик

Ахборот олиш ҳуқуқининг бузилишида айбор бўлган шахслар қонун ҳужжатларида мувофиқ жавобгарликка тортиладилар.

14-модда. Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги соҳасидаги халқаро шартномалар

Агар Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномасида ушбу Қонунда назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидала-ри кўлланилади.

**Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1997 йил 24 апрель.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ
МАЖЛИСИННИГ ҚАРОРИ
«АХБОРОТ ОЛИШ КаФОЛАТЛАРИ ВА ЭРКИНЛИГИ
ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ
АМАЛГА КИРИТИШ ҲАҚИДА**

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси қарор қиласи:

1. «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Қонуни матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хукумат қарорларини «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисидаги Қонуга мувофиқлаштиурсин, вазирликлар ва идоралар мазкур Қонуга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишиларини ва бекор қилишларини таъминласин.

**Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси
Э. ХАЛИЛОВ.**

Тошкент шаҳри,
1997 йил 24 апрель.

СОҲИБҚИРОН ЮЛДУЗИ НУР СОЧМОҚДА

Бундан бир йил муқаддам -- 1996 йил 26 апрелда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қарори билан «Амир Темур» ордени таъсис этилган эди. Ватанинг бу юксак мукофоти билан давлатчиликни тараккий эттириш меъморчилик, илм-фан, адабиёт ва санъатни, ҳарбий маҳоратни ривожлантиришга шунингдек, давлатлараро ҳамкорлик тинчлик ҳамда халклар ўтасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ишига муносаби улуш кўшган кишилар тақдирланади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 28 августдаги Фармонига мувофиқ, Самарқанд шаҳри биринчи бўлиб, ана шу юксак орден билан мукофотланган эди. Биз шаҳар ҳокими А. Носиров билан шу ҳақда сұхбатлашдик.

-- Азиз Носирович истиқлолнинг муборак беш йиллиги нишонланадиган кунларда Самарқанд 1-рақами «Амир Темур» ордени билан мукофотланди. Бунинг ўзига хос рамзи мъяноси бор. Шу ҳақдаги фикрларигизни билмоқ эдик.

-- Дунёда ҳар бир шаҳар, ҳар бир юрганинг ўз тарихи, тақдирли, мавқеи ва қиёфаси бор. Бу бузнинг қўйна шаҳримизга ҳам таалуқлайди. Ер юзиининг сайқали Самарқанд қадимият маркази айниқса буюк соҳибқирион салтанатининг пойтахти бўлгандиги билан фарҳанамиз.

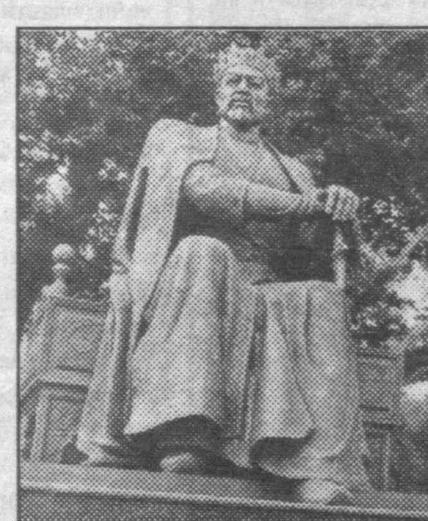
-- Дунёда ҳар бир шаҳар, ҳар бир юрганинг ўз тарихи, тақдирли, мавқеи ва қиёфаси бор. Бу бузнинг қўйна шаҳримизга ҳам таалуқлайди. Ер юзиининг сайқали Самарқанд қадимият маркази айниқса буюк соҳибқирион салтанатининг пойтахти бўлгандиги билан фарҳанамиз.

-- Улуг бобокалонимиз Амир Темур Самарқандда асрлар оша қоладиган мантулийка даҳлор кошоналар барпо этишига киршар экан, том маънодаги қадимиги шаҳарсозлик маданиятини юксалтириди, бунинг учун дунёning турли жойларидан моҳир меъморлар, кошинкорлар, қўли гул усталар, бөгбону ҳунармандларни тақлиф этиб, уларни ана шу олийжонад максад ўйлана бирлаштириди. Натижада нодир ёдгорликлар, жомеъ масжидлар, Кўксарой, Бўстонсарой,

Гўри Амир, Шоҳизинда мақбаралари, етти қилимга машҳур ўнлаб хушманазар боғлар пойдо бўлди, савдо-сотиқ ривож топди. Самарқандда порлаган илм-фан, маданият чориги Шарку Фарбга бирдек зиё таратди. Шу жihatдан Президентимиз айтганидек, Амир Темур ва Самарқанд тушунчаларини бир-биридан айри ҳолда тасаввур этиб бўлмайди.

-- Орденин топшириш лаҳзалари ҳам назаримда катта воқеага айланган эди...

-- Самарқандга юксак мукофот топширилиши шаҳар аҳлининг кўп асрларни тақлиф этиши, ҳарбий маҳоратни ривожлантиришга шунингдек, давлатлараро ҳамкорлик тинчлик ҳамда халклар ўтасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ишига муносаби улуш кўшган кишилар тақдирланади. Ишончим комилки, бу кун нафақат самарқандликлар балки бутун мамлакатимиз ҳалқи учун ифтихорли байрам бўлиб қолади.



абадул-абад тарихда қоладиган улкан мажмуя яратилди. Амир Темур майдонида бу ерда қад ростлаган соҳибқирионнинг салобатли ҳайкални бобокалонимизга чек-эҳтиром, хурмат ва садоқатимиз рамзи.

Президентимиз 1996 йил 18 октябрда

минг-минглаб самарқандликлар ва меҳмонларининг гулдурос қарасаклари остида ор-

денни шаҳар байробига тақиб қўйгани ҳар бир фуқаро қалбини тўлқинлантириб юборди. Ўртошимишининг тақлифи билан 18 октябрь «Самарқанд куни» деб ўзиниң қилинди. Ишончим комилки, бу кун нафақат самарқандликлар балки бутун мамлакатимиз ҳалқи учун ифтихорли байрам бўлиб қолади.

ЎзА мухбири

Ҳамза ШУКУРОВ сұхбатлашди.

ТАКЛИФ ЮРТ ТАРИХИ -- МУҚАДДАС

Деновда Насридин Исмоилов деган одам бор. Тиниб-тinchimайдиганлардан. Бешта китоби чикан.

Яқинда у каердандир: «Тошкентдаман, хозир олдингизга бораман, мухим бир гапим бор», деб колди. Кўлида қалин, ялтироқ муқовали китоб. «Насридин Исмоилов. Денов гулдастаси» деб ёзилган. Менга, одатидек, бир нусхасини сонга килди.

Орадан анча ўтгандан кейин буш вақт топиб, эҳтиром юзасидан китобни бирма-бир вараклаб чиқдим. Унда Деновнинг кискача ўтимиши, бугунги куни имкон қадар тасвирланган экан. Сабоб иш бўлибди, лекин мумкаммалаштирилса яна ҳам соз бўлар экан, деб ўйлади. Аммо гап бу жадда эмас.

Агар адашмасам бундан иккى йил аввал Намангана ижодий сафар қилган эдим. Шунда Чуст шаҳар ҳокими ахойиб бир гапни айтиб колди: чистликлар қадимий ва бой тарихга эга бўлган шаҳарни обид ўрганиб, анча иҳчам ва мумкаммал китоб қилишибди. Китобда Чустнинг пайдо бўлиши-ю бугунги кунига-ча бор. Лекин тан олиш керак, ачча катта меҳнат қилинган, шаҳар тарихи синчковлик билан ўрганилаб, тадқик ва таҳлил қилинган. Талай янги далил ва қарашлар мавжуд. Энг кизиги, Чуст мактабларида ҳафтасига бир марта қўшичма тарзда Чуст тарихи обид ўрганинг дарс киритилиши. Уқитувчilar ана шу китобдан дарслик сифатидан фойдаланаётган экан. Кейин Бахмал ва Галлаор туманларидан ҳам туман тарихига оид ана шундай китоб тайёрлашсанлигини эйтди.

Дарҳакиат, мамлакатимиздаги ҳар бир туман, шаҳар, қишлоқ, ҳатто жой номларининг ҳам ўзига хос тарихи, ривоят ва афсоналар бор. Томидан кўн бунёд б

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИГ ҚОНУНИ ЖУРНАЛИСТИК ФАОЛИЯТИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТҮГРИСИДА

1-модда. Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонун журналистик фАОЛИЯТИ билан боғлиқ ҳолда юзага келадиган муносабатларни тартибга солади, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилайди, унга ҳуқуқий ва ижтимоий кафолатлар беради, журналистик фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш түгрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик чораларини белгилайди.

2-модда. Журналистик фАОЛИЯТИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТҮГРИСИДАГИ ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИ

Журналистик фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш түгрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатди.

Қорақалпоғистон Республикасида журналистик фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш соҳасидаги муносабатлар Қорақалпоғистон Республикасининг қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

3-модда. Журналист

Журналист -- Ўзбекистон Республикасининг ёки хорижий давлатнинг оммавий ахборот воситаларида хизмат қиладиган ёхуд уларда шартнома асосида ишлайдиган ва маълум мавзудаги ахборотни түплаш, таҳлил этиш ҳамда тарқатиш билан шуғулланувчи шахсdir.

4-модда. Цензурага йўл қўйилмаслиги

Ўзбекистон Республикасида цензурага йўл қўйилмайди.

Журналистдан хабарлар ва материалларни олдиндан келишиб олишини, шунингдек, материал ёхуд хабарнинг матнини ўзгаришишни ёхуд уларни бутунлай нашрдан олиб қолиши (эфирга бермасликни) талаб қилишга ёч кимнинг ҳаққи йўк.

5-модда. Журналистинг ҳуқуқлари

Журналист ўз касбига доир фАОЛИЯТИни амалга ошириш чогида:

ахборот түплаш, уни таҳлил этиш ва тарқатиш; ахборот олиш учун давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга мурожаат этиш;

давлат сири ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни истисно этган ҳолда ҳужжатлар, материаллар ва ахборотдан фойдалана олиш; журналист текшируви ўтказиш;

ўзи тайёрлаган хабарлар ва материалларни оммавий ахборот воситалари орқали имзосини ёки таҳаллусини қўйиб тарқатиш, уларда ўз фикр-мулоҳазасини ифодалаш;

журналистик фАОЛИЯТИни амалга ошириш юзасидан

манрабдор шахс қабулида бўлиш;

маълумотларни белгиланган тартибида ёзб олиш, шу жамладан зарур техника воситаларидан фойдаланган ҳолда ёзб олиш;

судларнинг очиқ мажлислирида, ҳарбий ҳаракатлар майдонларида, табиий оғат ю берган ҳудудларда, оммавий тадбирларда ҳозир бўлиш;

эълон қилишга тайёрланган маълумотларни текшириш учун мутахассисларга мурожаат қилиш;

башарти, қонунни бузиша олиб келадиган бўлса, оммавий ахборот воситаси томонидан берилган топшириқни бажарини рад этиш;

ўзи тайёрлаган хабар ёки материалнинг мазмуни таҳрир жараённида бузилган деган фикрга келса, унга имзо кўймаслик ёхуд уни нашрдан олиб қолиши (эфирга бермасликни) талаб этиш;

ахборот манбаи ёки муаллифнинг номи сир сақланишини талаб қилиш;

тақдим этган хабарнинг мазмунини оммавий ахборот воситаси бузуб эълон қилиши оқибатида ўзига етказилган маънавий зарар ва моддий зиён қопланишини суд орқали талаб қилиш;

жамоат бирлашмаларига, шу жумладан журналистларнинг халқаро ташкилотларга кириш ҳуқуқларига эга.

Журналист ўзига қонун ҳужжатлари билан берилган бошқа ҳуқуқлардан ҳам фойдаланади.

6-модда. Журналистинг мажбуриятлари

Ўз касбига доир фАОЛИЯТИни амалга ошириш чогида журналист:

қонун ҳужжатлари ҳамда Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари талабларига риоя этиши;

ўзи тайёрлаган материалларининг тўғри ёки нотўғри эканлигини текшириши ва холис ахборот тақдим этиши;

айбисзлик презумпцияси принципига амал қилиши;

шахснинг ҳуқуқлари ва эркинликларини, шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилиши шарт.

Журналист ўз касбига доир ахборотдан шахсий мақсадларда фойдаланиши, ахборот манбаи ёки муаллиф розилигисиз жисмоний шахснинг шахсий ҳаётига таллуқли маълумотларни эълон қилиши, шунингдек аудио ва видео ёзиш воситаларидан фойдаланиши мумкин эмас;

журналист қонун ҳужжатлари назарда тутилган бошқа мажбуриятларни ҳам бажарishi шарт.

7-модда. Журналистика соҳасининг сири

Фуқаролар ёки бошқа ахборот манбалари томонидан ихтиёрий равиша маълум қилинган маҳфий хабар, шунингдек факт ёки воқеалар журналистика соҳасининг сири ҳисобланади.

Журналистинг журналистика соҳасининг сири ҳисобланади.

ланадиган маълумотларни бу маълумотлар манбаининг розилигисиз ошкор этиши, шунингдек улардан ўзининг гаррази манфаатлари ёки учинчи шахсларнинг манфаатларни кўзлаб фойдаланиши тақиқланади.

8-модда. Журналистика даҳлесизлиги

Журналист журналистик фАОЛИЯТИни амалга ошириш чогида шахс даҳлесизлиги кафолатидан фойдаланади.

Танқидий материаллар эълон қилганлиги учун журналистни таъқиб қилишга йўл кўйилмайди.

9-модда. Журналист текшируви

Журналист ахборот түплаш ва текширув ўтказиш ҳуқуқига эга.

Журналист ўз текширувларининг натижаларини оммавий ахборот воситалари орқали тарқатишга, уларни давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва мансабдор шахсларга ихтиёрий равиша тақдим этиши мумкин. Журналист текшируви даврида у кўлга киритган материаллар ва ҳужжатлар олиб қўйилиши ёки кўздан кечирилиши мумкин эмас.

10-модда. Журналистика касбига доир фАОЛИЯТИни кафолатлари

Журналистика ҳуқуқлари, шаъни ва қадр-қимматини қонун билан қўриқланади.

Давлат журналиста ахборотни эркин олиши ва тарқатини кафолатлайди, ўз касбига доир вазифалари бажариш чогида олган бирор бир маълумотни талаб этиши тақиқланади.

11-модда. Журналистика аккредитация қилиш

Журналист давлат органини ёки жамоат бирлашмасида аккредитация қилиниши мумкин.

Журналистлар аккредитация қилинган давлат органлари ва жамоат бирлашмаларида ўтказиладиган тадбирлар түгрисидаги журналистика олдиндан маълум қилишлари ва зарур ҳужжатлар ҳамда материалларни тақдим этишлари шарт.

Ўзбекистон Республикасининг журналисти хорижий давлатда аккредитация қилиниши мумкин.

Чет эл журналисти Ўзбекистон Республикасининг Ташкиишилар вазифалари билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси худудида аккредитация қилинган матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсан.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳукumat қарорларини «Журналистика фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш түгрисида»ни ўзбекистон Республикаси қонунга мувофиқлаштирилсан, вазирликлар ва идоралар мазкур қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишиларини ва бекор қилишларини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ Тошкент шаҳри, 1997 йил 24 апрель.

Халқ
сўзи



26
апрель

билан тўсқинлик қилганлик;
журналистнинг сўров билан мурожаат қилиш ва зарур ахборотни олиш ҳуқуқини бузганлик;

журналиста тазиик ўтказганлик, унинг журналистика фАОЛИЯТИга аралашганлик;

журналистнинг материаллари ва зарур техника воситаларини гайриқонуний равиша олиб қўйганлик;

ахборот манбаини ёки муаллиф номини унинг розилигисиз ошкор этганлик учун жавобгарликка тортиладилар.

Журналистика ҳудудида аккредитация қилинган чет эл журналисти ахборот тўплаш ва тарқатишда Ўзбекистон Республикаси журналисти билан тенг ҳуқуқларига эга.

Чет эл журналисти ўзбекистон Республикаси журналистика фАОЛИЯТИни амалга ошириш чогида Ўзбекистон Республикаси ташкиишилар вазирлари қасбига доир фАОЛИЯТИни бекор қилиш түгрисида Ўзбекистон Республикаси ташкиишилар вазирлари чиқарган қарор устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқига эга.

14-модда. Журналистика фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш түгрисида қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлиги

15-модда. Журналистика жавобгарлиги

Журналист ўзи тайёрлаётган ва тарқатиётган хабарлар манбаидан мажбуриятни ахборотни тарқаттиришга учун қонунда белгиланган ҳуқуқларни бузганлик, унинг журналистика фАОЛИЯТИга аралашганлик, ҳақорат қилганлик, унинг ҳаётни соғлиги ва мол-мулкига таҳдид, зўравонлик ёки тажовуз қилганлик қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

16-модда. Журналистика шартномалар

Агар Ўзбекистон Республикаси журналистика фАОЛИЯТИни амалга ошириш чогида ўзбекистон Республикаси халқаро шартномалари ушбу Қонунда назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартномаларни қоидалари кўлланилади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 24 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ
МАЖЛИСИННИГ ҚАРОРИ

«ЖУРНАЛИСТИК ФАОЛИЯТИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ТҮГРИСИДА»ГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ
ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

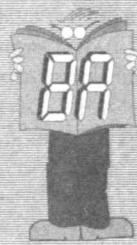
1. «Журналистика фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш түгрисида»ни ўзбекистон Республикаси қонунга матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсан.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳукumat қарорларини «Журналистика фАОЛИЯТИни ҳимоя қилиш түгрисида»ни қонунга мувофиқлаштирилсан, вазирликлар ва идоралар мазкур қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишиларини ва бекор қилишларини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ



РЕКАЛАМА



ЗЫЛОНДАР

"ЎЗТАДБИРКОРБАНК"НИНГ

1997 йил 1 январь ҳолатига

БАЛАНСИ

Активлар	минг сўм
1. Накд пуллар	42652
2. Накд чет эл Валютаси	488
3. Вакиллик ҳисобларидағи маблағлар	346765
4. Берилған ссудалар. шу жумладан:	
- қисқа муддатли	1069469
- узоқ муддатли	5123
5. Асосий маблағлар	369882
6. Тугалланмаган қурилиш	256557
7. Бошқа активлар	954073
Активлар жами	3045009
Пассивлар	минг сўм
1. Устав ва резерв капитал	199235
2. Махсус фонди	17145
3. Депозитлар	1864242
4. Бошқа банклардан олинган ссудалар	308185
5. Банкнинг фойдаси	121843
6. Бошқа пассивлар	534359
Пассивлар жами	3045009

Тошкент вилояти Давлат солик бошқармаси оғоҳлантираади:

Бошқарма томонидан Зангиота туманида жойлашган «Улгуржи-савдо бозори» худудидаги контейнер (вагон, савдо будка)лари инвентаризация қилиб чиқилиб, катта миқдордаги контейнерларнинг эгалари йўқлиги аниқланди.

Эгаси йўқ контейнерлар хатланиб «Эгасиз мулк» сифатида давлат ҳисобига мусодара қилиш учун Судга рўйхат тайёрлаб қўйилди.

Шу муносабат билан вилоят Давлат солик бошқармаси Зангиота «Улгуржи-савдо бозори» худудига контейнер қўйган барча юридик ва жисмоний шахсларни Зангиота тумани давлат солик инспекциясига мурожаат қилиб, ўз контейнерларини ҳисобига қўйишлари лозимлигини билдиради.

Ҳисобига қўйилмаган контейнерлар «Эгасиз мулк» сифатида давлат ҳисобига мусодора қилинади.

Рўйхатта қўйиш ишлари 1997 йилнинг 1 июнигача амалга оширилади.

Мурожаат учун манзил:
Зангиота тумани, Эшонгузар кўргони, Охунбобоев кўчаси,
23-йй (туман ҳокимияти биносида).

"ТРАНС-СЕРВИС" ЛТД ФИРМАСИ ҚУЙИДАГИЛАРНИ ПУЛ ЎТКАЗИШ ВА ВЕКСЕЛГА СОТАДИ:

- ЮМЗ-6л (Украина) тракторлари.
- "ECONOMOS" фирмасининг (Австрия) клини қайишлари:
профиллари: "О", "А", "Б", "В", махсус;
узунлиги 500 м. дан 1000 м. гача.
- Оқ ва ранги чойшаб, ёстиқ жилдлари (Евроандоза).
- "ИКАРУС" автобуслари, "ОЛТОЙ" тракторлари, "ЕНИСЕЙ" комбайнлари учун ёнилиги аппаратуралари.

"ТРАНС-СЕРВИС" ЛТД фирмаси ёнилиги аппаратуралари (ТНВД) ва КАМАЗ, МАЗ, (ЯМЗ-236), КрАЗ (ЯМЗ-235), БелАЗ (ЯМЗ-240) автомашиналарини капитал таъмирилди. Бунда Ярославиль (Россия) шахриагу завод-тайдерловчи етказиб берадиган эҳтиёт қисмлардан фойдаланилади.

Капитал таъмирдан ўтган ТНВД ва пурқагичларнинг айрбошлиш фондига мунтазам мавжуддир.
Таъмир фондини топшириш шарт.

Бизнинг манзил:
Тошкент ш., Бектемир тумани, Ж. Остонов кўчаси, 40.
Тел.: (3712) 92-04-07, 90-26-71.
Тел./факс: (3712) 90-69-80.

"ЎЗТАДБИРКОРБАНК"НИНГ

1996 йил бўйича даромадлари ва харажатлари ҳисоботи

Банкнинг рўйхатдан ўтказилган

сони 37, 28.04.93 йилдан.

Манзил: Тошкент ш., С. Азимов кўчаси, 52.

Даромадлар	млн. сўм
1. Берилган кредитлар бўйича фоизли даромадлар	431,1
2. Қимматбаҳо қофозлар билин амалиётлар бўйича фоизли даромадлар	11,0
3. Бошқа фоизли даромадлар	12,0
4. Фоизли даромадлар	307,0
Даромадларнинг жами	761,1
Харажатлар	млн. сўм
1. Ссудалар бўйича фоизли харажатлар	156,5
2. Депозитлар бўйича фоизли харажатлар	40,0
3. Қимматбаҳо қофозлар билин амалиётлар бўйича харажатлар	0,6
4. Бошқа харажатлар	289,6
Харажатларнинг жами	486,7
Фойда/зарар	274,4

Фойда ва харажатлар тўғрисидаги мазкур ҳисобот аудиторлик фирмаси томонидан аниқланган. Фирма номи АЖ "Ўзбанкаудит".

Лицензия № 01001/72-сонли 1997 йил 28 январдан.

Кейинги пайтда Наманган шаҳри кӯчаларида йўловчиларга пулли хизмат кўрсатувчи транспорт воситалари кескин кўпайди. Эндиликда турли йўналишлар бўйлаб автобус ва таксиilar катори шахсий машиналар ҳам фаолият кўрсатмоқда. Бошқача айтганда, тармокда рақобат пайдо бўлди. Рақобат эса бозор иктисодиёти қонунидир. Мухими, бундан ахоли манбаатдор. Биринчидан, йўлкира ҳақлари пасайган бўлса, иккинчидан, кўчага чиккан йўловчи энди транспорт кутиб қолмайди.

Бу -- масаланинг бир томони. Лекин унинг иккинчи томони ҳам бор. Шаҳар кӯчаларида гизиллаб қатнаётган шахсий транспорт воситаларнинг ҳаммаси ҳам техник жиҳатдан созми? Шахсий транспорт эгаларининг хизматидан кўнгил тўладими?

«САЙЁР» КИРАКАШЛАР

Текшириш давомида маълум бўлди, шахсий транспорт эгалари кўп ҳолларда давлат томонидан белгиланган тартиб-қоидадарни четлаб ўтишмоқда. Уларнинг айримлари ўзларига тегишли бўлмаган транспорт воситаларидан ҳеч қандай ҳужжатларсиз, шахсий бойлик ортириши мақсадида фойдаланишашти. Ачинарлиси, «киракашлик»

ишлаб чиқарилган Н 49-02 НА давлат рақамли кичик автобусда олиб кетаётган Н. Жаҳонгиров ҳам тегишли ҳужжатларни кўрсатиш ўрнига ер чизиб туришдан нарига ўтолмади. Чунки бу «учар» ҳайдовчиларни қандай қилиб бўлмасин, пул топиш йўлига ўтиб олишган. Иш жойлари тайин эмас. Носоз автомобилларга чиқаётган йўловчиларнинг тақдирни эса уларни асло кизиқтирамайди.

Шаҳарда уч-тўртта катта-кичик

ни сўраганимизда, «Йўлда милиционерлар тўхтатавермаслиги учун», деб жавоб берди.

-- Қалбаки ҳужжат билан тўхтатишмайдими?

-- Йўқ. Кўради-ю, ўтказиб юборавади.

Бу борада сұхбатдошимизнинг анча-мунча «тажрибаси» борлиги кўриниб туради. Лойиҳалаш инсититути мутасадилари эса ўз тасаруфларида машинанинг қаерда юрганлиги билан ишлари йўқ.

жорий ремонт қилиш учун эҳтиёт қисмлар етишмайди. Шу сабабли аҳолига пулли хизмат кўрсатиш кўнгилдагидек эмас. Бирлашма раҳбариятининг бепарволиги оқибатида автобуслар фақат ўз шахсий манбаатини ўйлайдиган, кўли эгри шахслар қўлига топшириб кўйилган.

Шаҳардаги «Соҳил» шоҳбекатидан Учкўргон, Наманган, Чорток, Янгиқўргон туманларига ҳар куни 65 та автобус ўрнига, 50 тагина қатнайди.

-- Касса режаларини ошириб бажарайпмиз, -- дейди шоҳбекат бошлиги И. Абдуллаев. -- Масалан, ўтган ойда режадаги бир миллион 261 минг сўмни 351 минг сўмга ошириб бажардик. Бу шоҳбекат кассалари орқали йўловчиларга сотилган чипталарнинг пули, холос. Автобус ҳайдовчиларининг ўзлари ҳам йўл-йўлакай чиқсан кишиларга чипта сотиб, пулини кассага топширишлари шарт.

-- Улар учун ҳам маълум бир меъёр борми?

-- Бу ўринда ҳайдовчиларнинг ўзларига инсоф берсин, дейищдан бошқа иложимиз йўқ.

Худди шу пайт пешонасига «Чорток -- Наманган» деб ёзилган 43-89 давлат рақамли автобус ёнимизга келиб тўхтади. Автобусдагиларнинг ярмидан кўпи, яъни 16 нафари чиптасиз эди. Текширишда бошқа нуқсонлар ҳам аниқланди.

-- Ушбу автобус «Чорток -- Наманган» оралиги бўйлаб бир кунда 6 марта қатнайди, -- дейди шоҳбекат нозими (диспетчери) Иброҳим Набиев. -- Ҳайдовчи У. Боймирзаев баъзи кунлари 100 сўмлик, баъзида эса 20-30 сўмлик чипта сотади. Ўтган шанба куни бор-йўғи 20 сўм топшириган. Мана, дафтарга ёзуб қўйганмиз. Ҳолбукни, дам олиш кунлари йўловчилар тирбанд бўлади. Бу автобус бир кунда 8100 сўмлик пулли хизмат кўрсатиши керак. Лекин режа бирор марта ҳам 50 фойздан ошгани йўқ.

Бу ерда кўрган ва эшитганларимиздан ёқа ушлаб, юлгич ҳайдовчининг «маҳоратига» ва унга бу шароитни яратиб берганларга «қойил» қўлдик. Кунига юзлаб одамлар автобусга чиқиб тушишсаю, кассага 20 сўм (?) пул топширилса... Буни қандай тушуниш керак?

«Чуст -- Наманган», «Жамшуй -- Наманган» йўналишлари бўйлаб қатновчи «ЛАЗ» русумли 44-43 НАА ва 84-92 НАД давлат рақамли автобуслар, «Уйчи -- Наманган», «Учкўргон -- Наманган» йўналишлари бўйлаб ҳаракатланадиган автобусларда ҳам шундай ҳолатни кузатдик.

**КАССАГА ЭМАС,
КИССАГА...МИ?**

Шу куни биз «Намангантранс» бирлашмаси автокорхоналарида аҳолига пуллик транспорт хизмати кўрсатишнинг аҳволи билан ҳам қизиқдик. Ҳозир ушбу корхоналарнинг иктисодий аҳволи оғир. Транспорт воситаларинынг кўпчилиги ўз хизмат муддатини ўтаб бўлган. Уларни таъмиглаш, қозониб кутишни керак.

Шаҳарнинг «Фишткўпrik» мавзесидаги шоҳбекат шундай манзарага дуч келдик. Йўл четида 3-4 «сайёр» автобус туриди. Ичидаги 15 чоғли одам бўлган КВЗ-685 русумли, 84-26 НАА давлат рақамли автобусга чиқдик. Ҳайдовчи «Була қолинглар, ҳозир жўнаймиз», деб бизга ҳам ўтиришга жой кўрсатди.



«Халқ сўзи» газетаси, Наманган вилоят давлат солик бошқармаси ҳамда вилоят ички ишлар бошқармаси кўшма рейди

шоҳбекатлар мавжуд. Бу жойлардан вилоятнинг барча туманларига автобуслар қатнайди. Кейинги пайтда шоҳбекатлар ён-атрофларида норасмий бекатлар пайдо бўлди. Турнақатор бўлиб турган автобуслар, кичик автобус ва енгил машиналарнинг эгалари ҳамиша жонсарак. Манзилга арzonроқ обориб қўйишини айтиб, тинмай мижоз чорлашади: «Қани, кеп қолинг! Ҳа, қани!»

Шаҳарнинг «Фишткўпrik» мавзесидаги шоҳбекат шундай манзарага дуч келдик. Йўл четида 3-4 «сайёр» автобус туриди. Ичидаги 15 чоғли одам бўлган КВЗ-685 русумли, 84-26 НАА давлат рақамли автобусга чиқдик. Ҳайдовчи «Була қолинглар, ҳозир жўнаймиз», деб бизга ҳам ўтиришга жой кўрсатди.

-- Автобус қаерга боради? -- сўраймиз ундан.

-- Қораполвонга (Қораполвон қишлоғига демоқчи).

-- Кира ҳаки қанча?

-- Ўтаверинг, aka, давлатникидан анча арzon!

Биз ундан бироз сабр қилиб, ҳужжатларни кўрсатишини сўрадик. Маълум бўлишича, автобус лойиҳалаш институтига қарашли бўлиб, 503-курилиш ташкилоти ишчиларига хизмат кўрсатиши керак экан. Йўл варақасига «шаҳар йўналиши бўйлаб», деб аниқ ёзуб қўйилган. Автобус айни шу пайтда қурилиш иншоотида бўлиши лозим эди. Буни қарангки, ҳайдовчи Абдулла Сулаймоновнинг кўнгли Янгиқўргон туманининг Кораполвон қишлоғига боришини «тусаб» қолибди. Устига-устак, йўл варақаси остига «Наманган -- Кораполвон -- Наманган» жумларини киритиб, ҳужжатни қалбакилаштирганига нима дейсиз? Биз А. Сулаймоновдан бунинг сабаби-

МУХБИР ШАРХИ:

Юкоридагилардан кўриниб турибдики, вилоятда аҳолига пулли транспорт хизмати кўрсатиши борасида талай тартибсизликлар мавжуд. Аввало, ўргинча фоалият юритаётган «сайёр» киракашлар бемаза қовуниш уруғидай кўпайиб кетмоқда. Улар ўзларидан ҳеч қандай масъулият сезишмаяпти.

Албатта, муайян бир корхона ёки ташкилот томонидан қонуний пулли хизматга жалб этилган ёки давлат солик бошқармасида рўйхатга олинган транспорт воситаларига ҳеч қандай эътироозимиз йўқ. Улар қанча кўпайса, шунча яхши. Қолаверса кейинги пайтларда шаҳар кўчаларида «ЎзДЭУавто кўшима корхонасида ишлаб чиқарилган «Дамас» русумли автомашиналар қатнаб, одамлар узғини яқин қилимоқда. Шаҳар ҳокимлиги давлат солик инспекцияси ва ДАН бўлими ходимлари билан ҳамкорликда транспорт воситалари фоалиятини мувофиқлаштириш, уларнинг ҳаракат ўйналишини аниқ белгилаш масаласини ҳал этса, мақсадга мувофиқ бўларди. Ана шунда шаҳарнинг барча мавзалида аҳолига бир меъёрда пулли транспорт хизмати кўрсатиши имконияти туғилади.

Вилоятда нақд пул тушумини кўпайтириш, пул эмиссияси барқарорлигига эришиш ҳамон доззарб муваммолардан бирни бўлиб қолмоқда. Аҳолига пулли хизмат кўрсатиши таомиллаштириши бу борада алоҳиди аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Бахтиёр ДЕҲҚОНОВ, вилоят давлат солик бошқармаси катта назоратчи. Нурмамат НАСРИДДИНОВ, вилоят ички ишлар бошқармаси ДАН бўлими тартибот бўлинмаси бошлиги, милиция подполковниги. Абдуҳошим МАДАТОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

**Халқ
сўзи**



26
апрель

ХУКУШУНОС

БУРЧАГИ

ҲОВЛИ

СИЗНИКИ

БЎЛИШИ КЕРАК

Отамдан тегишли ҳовлий қолган. Мендан бошқа меросхўр йўқ. Ҳовлини қандай расмийлаштирасам бўлади?

**К. Насруллаев,
Когон тумани.**

Бунинг учун сиз нотариал идорага ариза билан муружаат қилиб, отанзининг вафот эттанлиги ҳақида маълумотномани тақдим этишингиз керак. Агарда марҳум ўлими олдидан ҳовлини бошқа кишига васият қилмаган бўлса, у ҳолда б ой ўтгандан сўнг, нотариал идора ягона меросхўр сифатида сизнинг номингизга расмийлаштириб беришга мажбур.

ПОРАХҮРЛИК УЧУН ЖАЗО

Айтинг-чи, агар мансабдор шахс пора олса, унга иисбатан қандай жазо чорашиби кўлланилади?

**А. Носиров,
Хоразми вилояти.**

Бу нарса амалдаги қонунларимизда кўзда тутилган. Яъни, мансабдор шахс ўз хизмат мавқенини суистельмоп қилиб, шахсан ўзи ёки воситачи орқали пора олиш билан шугулланса, Ўзбекистон жиноят кодексининг 210-моддасига асосан молмулки мусодара қилинишидан ташқари 10 йилдан 15 йилгача озодликдан маҳрум этилади.

ТАШВИШЛАНМАНГ, МАШИНАНГИЗНИ ТАЪМИРЛАБ БЕРИШАДИ

Ўтган йили декабрь ойида бир фуқаро ўз автомашинанинг маънисини маънда ҳолда бошқарип, менга тегишли «Жигули»га катта шикаст етказди. Аммо таъмирлаб беришадан бўйин товлаяпти. Нима қилишим керак?

**М. Ҳабибуллаев,
Самарқанд шаҳри.**

Бунинг йўли осон. Авария содир бўлган вақтда ДАН ходимлари томонидан тузилган акт, ҳайдовчининг мастилигини тасдиқловчи экспертиза холосасини автомашинагизга етказилган моддий зарар ҳамда уни таъмирлаш учун кетадиган пул харажатлари ҳақидаги маълумотномага кўшиб, айборд яшаб турган туман судига даъво ариза топширасиз. Ўзбекистон фуқаролик кодексининг 985-моддасига асосланниб, суд сизнинг фойдангизга қарор чиқарип беришиди.

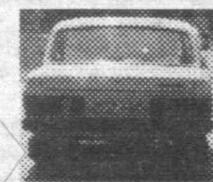
**З. Муҳаммаджонов,
хукуқшунос.**

ХУКУШУНОС
БУРЧАГИ



КЎНГИЛ УЧУН АЙТДИК-ДА!

Биз бироз хафа бўлдик. Нима бало, ҳоким амакиларимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси газетаси «Халқ сўзи»ни ўқишимайдими?! Еки уларнинг шунчалик вақтлари йўқмикан? Майли, газетамиз айрим туманларга 3-4 кун, ҳатто ҳафталаб кеч берадигани сир эмас. Лекин ҳам қандай туман ҳокимининг столида кечик бўлса-да «Халқ сўзи»нинг янги сони туриши, табии деб ўйлаймиз. Ахир, юртимизда рўй берадиган ўзгаришлар, ислохотлар амалга ошуви ҳақида, Президент Фармонлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорлари, Олий Мажлис қонунларидан бошабар бўлиш учун ҳам «Халқ сўзи»га кўз юргутишлари лозим-ку! Ҳоким газет ўқимаяти деб нега бунча аюҳаннос солаяпсиз, деган фикрга келаётгандирисиз...



Ҳа, энди бизнинг кўнглимиз бироз оғриди-да. Бу гапни кўнгил учун айтдик-қўйдик-да!

Агар чумчуқнинг кўзидай жойга фалон раҳбар писмадон ишни қилибди, бу нотўри, деб ёзсан -- дарҳол шу заҳоти ўша жойда номи тилга олинган «катта» қўнфироқ қиласди ёки чиройлигина расмий жавоб келади. Йўқ, биз бошқа нарса ҳақида гапирмоқчи эдик... Яъни, шу йилнинг 11 апрелида газетамида «Ҳоким, «Нексия» минса нима қиласди? Яхши бўлади» сарлавҳали мақола эълон қилинди. Ўқловдай ҳарфлар билан шу сарлавҳа биринчи бетда ҳам берилди. У ерда гапнинг лўндаси, ҳокимларимиз хизмат машинаси ГАЗ-31 дан кўра «Нексия»да юрсалар анчагина дуруст бўлиши айтилган эди. Айрим туманларимиз вилоят марказидан 200-250 чақирилган узбекда бўлгач, ҳоким амаки юрадиган ГАЗ-31га қанча литр ёнилги сарфланиши ҳақида гап борганди. Тўгриси, республикамиздаги ҳокимлар давлатнинг ҳамёнидан талонга бир кунда 15 тоннадан кўпроқ ёнилги сарфлаши айтилган. Агар хизмат машина «Нексия»га алмаштирилса ёнилгининг тенг ярми тежалиши, эҳ-хей, яна қанчалаб ГАЗ-31 да юрган ташкилот раҳбарлари бебаҳо бойлигимиз «қора олтин»ни тежаш учун, «ташаббус» қўшишлари фараз қилинган.

Мана ҳамма ёқ жимжит. На Сариосиё, на Дехқонбод, на Томди, на Бешариқ, на Кўшработ на бошқа туманлар ҳокимлари ҳеч бўлмаса, кўнгил учун бирор гап айтиб қўйишмади... Ваҳоланки, мазкур туманлар билан вилоят ҳокимияти оралиги оламжаҳон йўл. Ёнилгининг «шўрини қуритади». Очифи, ГАЗ-31да узоқ-узоқ йўлни узоқ-узоқ босиб ўтадиган раҳбарларимизнинг бир озгина аччиини чиқардиган гаплар ҳам берилган эди. Наҳотки, ҳеч бири газет ўқишимаган.

Мамлакатимизда «Нексия», «Дамас», «Тико» енгил машиналари ишлаб чиқарилапти. Бу бизнинг

ҲОКИМ БОБО! «НЕКСИЯ» МИНИШ ЁМОНИИ

(«Халқ сўзи» 11 апрель, жума, 1997 йил сонини ўқимаган ҳокимлар бу сафар ҳам газетага қарамаса бўлади...)

фаҳримиз. Ўз автоуловларимизда салобат билан юриш эса бироз фурурли, бироз шавқли, бироз мақтангулик, хуллас, ўзини таниётган элнинг қадри ҳам кўринади, бунда. Ё гапимизга қўшилмайсизми?

Биродар, унда айтинг, мен ГАЗ-31 да юравераман, «Нексия» тўғри келмайди, денг. Мухбир ука, сиз хато ёзибсиз денг. Унда фикрингизни исботлаб беринг.

Айтишларича, жаннат неъматларининг еттидан бир қисми ерга, ердаги одамларнинг ҳаёт кечиришлари учун Аллоҳ томонидан инъомъ этилган экан. Она ер инсонни ардоқлаб, ҳамма бойликларни унга ҳадя этиб келаяпти. Шу неъматлар билан тирикмиз, шу неъматлар билан ҳаётимиз завқли. Аммо ана шу юзлаб хил неъматлардан баҳраманд бўлиш учун ўзимиз меҳнат қилишимиз, ҳамма нарсани меҳнатимиз маҳсулси сифатида истеъмол қилишимиз керак бўлади. Доно ҳалқимиз «Меҳнатнинг нони ширин», деб бежиз айтмаган.

Пешона теримизнинг маҳсул бўлган турли хил мева, сабзавот, полиз маҳсулотларини тўрхалта кўтариб бозорлардан сотиб олган бошқа, полизу ишком оралаб, сара меваларни узиб олиб, истеъмол қилган бошқа. Лекин ана шундай сехрли манзаралар қаторида каттакатта томорқа ерларига мол ва парранда учун фақат маккажўхори экиб кўйиб, ўзлари иккича килограмм помидор ёки картошка учун автобус кутиб, туман марказига қатнаётган қишлоқ одамларини ҳам кўрсангиз таъбинигиз тирик бўлмайдими? Шўролар давридан колган бундай бокимандалик иллати айрим кишилар онгода ҳануз сакланаб қолган. Шу тоифа қишлоқларнинг хонадонларига кириб қолсангиз иқтисодий ахволи анча ночор эканлигини кўриб, афсуланасиз. Давлат бериб кўйган тайёр томорқа ерларидан унумлий Фойдаланиш сара ноз-неъматлар яратиб, ўз дастурхонини тўкин қилиш, ортиқ-часини шаҳар аҳолисига тортиқ этиб, қўшишча даромад олиш кийининг?

-- Йўқ, -- дейди Ўрта Чирчик туманидаги «Роватак» дәхқон ва фермерлар уюшмасида яшовчи Ҳамида Саидамирова. -- Лекин яхши яшаш учун яхши

Майли, телефонларимизни берамиз, қўнфироқ қилинг: 36-29-89. Олдин сиз тўғрисини айтинг, ҳозирча газетанинг ўша сонини ўқимагансиз-а? Йўқса, бир нигоҳ ташланг. Давр ҳар биримиздан ватанимиз истиқлолини мустаҳкамлаш учун бозор иқтисоди шароитида ўз бойлигимизни тежаб-тергашни талаб қилаяпти.

Бизга бироз оғир ботди. Матбуотга эътиборсизлик қилиш, қўл силтаб қўяқолиш, билиб билмаганга олиш яхши эмас. Биз ҳали бирортаям туман ҳокимини «Нексия»да юрибди, у мамлакатимиз саноати ютуғидан ифтихор қиласди, деган гапни эшитмадик. Туманингизда «Нексия» да юриш учун шароит бўлмаса биз айбор эмасмиз-ку. Ҳоким Сиз, ахир.

Биз шундай қилиш керак деб ҳеч кимни мажбураётганимиз йўқ. Фақат муҳтарам «Катта», бироз фикрлаб кўринг, таклифда буям. Агар сиз «Нексия»да юрсангиз шу баҳонада йўлларингиз ҳам яхшиланиб қолади. ГАЗ-31 дан кўра «Нексия» анча енгил бошқарилади. Ёзда қизиб кетсангиз, мажлисдан терраб-пишиб чиқсангиз совут-

мехнат қилиш керак. Биз ҳар йили ноябрь ойининг охири, декабрнинг бошидаги ҳаракат бошлаймиз. Ерларни тайёрлаб, полизтилен плёнка билан ёпмиз. Тупроқ ҳорорати мўлжалга етага, ургу сепамиз. Парвариш қилишда ҳам эринмаймиз. Мана, бу йил 50 минг туп помидор етиштирияпмиз. Ортиқча кўчалтарни сотиб, тирикликка яратдик. Колган кўчалтарни ўз еримизга ўтказдик. Кеч кузгача бозорда кўчат сотамиз.

-- Сара кўчат ундириш учун ургу ҳам сара бўлиши керакда?

-- 25 йилдан бўён кўчат етиштириб келамиз. Ургу ишончи бўлмаса меҳнатга кўйиб қолиш хеч гап эмас. Шунинг учун ургуни ўзимиздан чиқарамиз. Кийин бўлса ҳам йўлини топганимиз.

Хеч кимга сир эмас, жамоа хўжалигига, ишонасига бокимандада бўлиб ўтирган одамнинг турмуши кўнгилдагидай бўлавермайди. Фақат ҳаракат, меҳнатигина рўшноликка олиб боради. Шу ўринда яна бир мисол келтирмоқчимиз.

-- Ўзим механизаторман, -- дейди шу қишлоқлиқ Йўлдош Турдиев. -- Қарамоғимда тўқиҳ жон бор. Меҳнат қилмасак бўлмайди. Бу йил 30 минг туп карам, 40 минг туп помидор кўчати етиштиридик. Ўзимизга керагидан ортиғини бозорга олиб чиқиб, сотдик. Кўриб турибисизлар, иккита участка олиб, ўғилларим учун ўй солишни бошладим. Ишласак, меҳнат қилсан, иккича үйлда ҳовли тўйи қиласмиз. Қишлоқда қиши фаслида дала-да иш бўлмайди. Қишини печка олдида мудраб ўтказишимиз ҳам мумкин. Лекин ишлаб турганимиз мана ўзимизга яхши бўлаяпти. Тириклик учун курашишимиз керакда.

Темур ҲАЙДАРОВ.

гичини бураб қўйинг яна ҳам кайфиятингиз кўтарилади, муздайгина. Очифи, ҳоким боболар, сиз ҳаммага ўнрак бўлишингиз, одамлар сиздан, андоза олишлари керак. Тўғри, дабдаба ва тўкин сочинлик яхши, бироқ ҳамма нарса ўрнида бўлса, янаям гўзал. Майли, бoshингизни оғритмоқчи эмасмиз.

Ҳокимлар! Ниятингиз юртимиз бойлигини асрараш бўлса, ватанпарварлигиниз дилда эрса, тонна-тонналашиб ёқилгани ту тунга айланишида бевосита иштирок этаётганингизни тан олсангиз, туманингиз ҳудудини «Нексия»да бир айланиб кўринг. Сўнгра, ҳайдовчидан сўранг... Қайсиси маъқул: ГАЗ-31 ми ёки «Нексия»ми? Кеча 600 чақирим юриб қанча бензин кетди... Бугун «Нексия» шу масофада қанча ёнилғи еди. У айтиб беради. Афсуски, сиз бир киши эмас. Шукур республикамизда туманлар кўп. Ҳокимлар ҳам. Агар ГАЗ-31 учун чўнтағингиздан пул сарфлаб ёнилғи сотиб олаётган бўлсангиз, бу бошқа гап. Жавобингизни кутиб:

Кўчкор НОРҚОБИЛ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МЕҲНАТНИНГ НОНИ ҲАЛОЛ



26
апрель

ОЗИШ УЧУН ГИЁХЛИ КАПСУЛАЛАР.
ШАҲАР ДОРИХОНАЛАРИДАН СҮРАНГ.

Фигуриз
Компингизни
мафтункор
этади.

СР / ауджантта фарма лимитид

БЮТИ ПЛЮС
Сизнинг
бардам ва
гўзалигини.

Харқуни
капсуласини
қабул қиласиз, сиз ўз
терингизни
мусоффо қиласиз,
гўзалик ва
майинлик бахш
этасиз.
Шаҳар
дорихоналаридан
сўранг

СР / ауджантта фарма лимитид

СТАМИНА
Шаҳар дорихоналарига мурожаат қилинг.

Эркаклар бақувват
бўлиши керак

СР / ауджантта фарма лимитид

АПИФЕН

мушак оғриқларини
қолдирадиган ишончли,
самарали восита.

Кунига уч маҳал
1-2 таблеткадан.

Шаҳар дорихоналарига мурожаат қилинг.
СР / сурхон ауджантта фарма лимитид

**ЖУРНАЛИСЛАР
ДИҚҚАТИГА!**

30 апрель соат
10.00да «Ўзбекки-
но» давлат акцио-
нерлик компанияси
мажлислар залида
ХІІ - Тошкент
халқаро кинофес-
тивалига тайёр-
гарлик кўриш ва
ўтказиш юзасидан
матбуот конферен-
цияси бўлиб ўтади.

АПАЛЬГИН
АНАЛЬГИН -500 мг

анальгинлаштирувчи
ВОСИТА

Шаҳар
дорихонларидан
сўранг

СР / сурхон ауджантта фарма лимитид

Ўзбекистон телерадиокомпанияси Республика телевидениесининг жа-
моаси иқтисодий-ижтимоий кўрсатувлар студиясининг катта муҳаррири Б.
Имомовига онаси

Мусаллам ХИДИРОВАниги
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Тил ва адабиёт таъзими» ва «Преподавание языка и литературы»
журналлари таҳтирияти жамоаси шу журналлар бош муҳаррири Раъно
Толиповага ўели

Баҳодир ТОЛИПОВИниги
бевақт вафот эттанилиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Мирзо Улубек номидаги Тошкент давлат университети ва журналистика
факультети жамоаси халқаро журналистика кафедраси мудири, фи-
лология фанлари доктори, профессор Файзулла Мўминовга отаси
Абдулла МУМИНОВИниги
вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

СР / ауджантта фарма лимитид

**ТРИДЦАТЬ
ПЛЮС**

**Бардам ва тетик
бўлишингиз учун**

Шаҳар дорихоналаридан сўранг

СР / ауджантта фарма лимитид

АЛКОСУЛ

гепатитдан ва сурункали
ичкилиқбозлиқдан
жигар хасталанишидан
сақлайдиган восита

Шаҳар
дорихоналаридан
сўранг

СР / ауджантта фарма лимитид

РЕКЛАМА

ЎДОНЧАР

Ўзбекистон Республикаси "Фан ва тараққиёт" илмий-
технологик комплекси 1997 йилда докторантурага
композицион материаллар кимёси ва технологияси
иҳтисослиги бўйича 2 та ўринга ва аспирантурага
полимерлар физикаси, композицион материаллар
кимёси ва технологияси, юза кимёси, физикаси ва
технологияси ҳамда машинасозлиқда
материалшунослик иҳтисослари бўйича 4 та ўринга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Ҳужжатлар 1 сентябргача
қабул қилинади.

Мурожаат учун манзил:
700095, Студентлар шаҳарчаси,
Мирзо Фолиб кўчаси, 7А-уй,
"Фан ва тараққиёт" комплекси.

Телефонлар: 46-39-28, 46-53-35.

Ишбилармонлар дикқатига!

Республикада биринчи марта



Замонавий кичик-технология ва
қишлоқ хўжалиги учун ускуналар
СОТУВ КЎРГАЗМАСИ
AGRO TECH - 97

Илгор технологияларни ўз кўзингиз билан кўриб
танишишдек, ускуналарни танлашда тўғри хуроса
қилиш ва унга эга бўлиш шартномасини
расмийлашишдек бўлган камдан-кам имкониятни
қўлдан бой берманг

Кўргазманинг ишлаш вақти:

13 май	14.00-18.00
14, 15 май	10.00-18.00
16 май	10.00-16.00

Кўргазма манзил:

Тошкент ш., Амир Темур кўч., 107,
ЎЗЭКСПОМАРКАЗ, 4-павильони

Кўргазма хомийлари:

Ташқи иқтисодий алоқалар

вазорлиги, Ташқи иқтисодий
фаолият миллий банки

ЎЗИНВЕСТЛОЙИХА компанияси

Мурожаат учун телефонлар: 33-63-43, 68-53-24. Факс: 40-66-41

МАДАНИЯТ

ҚЎҒИРЧОҚ ТЕАТРИ -- КОНЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Қашқадарё вилояти давлат қўғирчоқ театри ижодий жамоаси бир ҳафта мобайнида «Муборакга» газ конлари бошқармасига қарашли «Кўкдўмалок», «Зеварда», «Денгизкўй», «Үртабулоқ» каби конлар иичи-хизматчилари учун турли хил мавзудаги спектакль ва концерт дастурларини намойши қилиди. Театр жамоасининг чиқишларини кончилар катта қизиқши билан томоша қилиши.

«ТАРИХ КЕЛАЖАКНИ ЯРАТАДИ»

Кўзни Шарқнинг гавҳари бўлмаси Бухоройи шариф ҳадемай ўзининг 2500 ёшини нишонлайди. Ушбу санага бағишлаб Когон шахидаги 3-маданият уйи услубшунослари «Тарих келажакни яратади» мавзуда адабий кечак ўтказиши. Унда шахардаги 5-ўрта мактаб ўқувчилари ўзлари тайёрларган тарихий кўргазмалар, саҳна асарлари билан иштирок этдилар. Тадбир сўнгидо энг яхши деворий газеталар танлови ҳам бўлиб ўтди.

ҚЎШИҚ БАЙРАМИ

Яқинда Қоракўл туманида шаҳар ва қишлоқ маданият ўйларининг ёш бодиши хаваскорлари ўртасида «Қўшиқлар байрами» кўрик-танловининг саралаш босқичи якунланди. Унда Янгибозор қишлоқ маданият ўйи ходимлари Бахридин Олтибоеев, Норкул Рўзиев, опасингил Гулшинин ва Зулайҳо Гадоевларнинг чиқишлари томошабинлар олқишиларига сазовор бўлди. Саралаш босқичи якунларига кўра Янгибозор ва Охунбобеев қишлоқ маданият ўйлари ёш хаваскорлари вилоят кўрик-танловида иштирок этиши имкониятига эга бўлди.

Ф. ЖУМАЕВА

САХОВАТ

Яқинда Жиззах туманинг ҳокимлиги ташаббуси билан туман маданият бўлами ҳамда Маданият ва маърифат жамоатчилик бўлами ҳамкорликда Шароф Рашидов номли ширкат ҳўжалигинда яшаетган бута кам таъминланган оиласлар фарзандларининг суннат тўйини ўтказди. Тўйда туман ҳожими Парда Шукуров, туман ҳаматаглими бўлами мудиби Бахтиёр Шарофов ва қишлоқ оқсоқоллари тўй болаларга қимматбаҳо соғналар ва банкда ҳисоб рақами очилган амонат дафтарчаларини топшириди. «Жиззах гулдастаси ашула ва рақс ҳақиқати ансамбли жамоаси эса жозибадор кўйишик, рақслари билан даврага файз киритишди.

М. КАРИМОВА

ХАБАРЛАРИ



ҚАДРИЯТ

«Ўзбеккино»да айни кунларда XII Тошкент ҳалқаро кинофестивалига тайёргарликлар қандай кечмокда? Компанияning фильмларни режалаштириш ва ишлаб чиқариш бўлими бошлиги Фарход МУСАЖНОВ шу хусусда мухбиримизга кўйидагиларни гапириб берди.

-- Ўтаётган ҳар бир кун бизни ана шу ҳалқаро анжуманга яқинлаштирайти. Албатта, кўлами жиҳатидан улкан аҳамиятга эга бўлган ушбу нуфузли йигинга жуда пухта

Япония, Малайзия каби қатор мамлакатларда бўлиши.

-- Фестивалда МДҲ давлатлари кино ижодкорлари ҳам иштирок этишадими?

-- Ҳа, Россия, Озарбойжон, Қирғизистон, Арманистон, Грузия, Туркманистон, Қозогистон, Тожикистон каби бир қанча ҳамдустлик давлатлари кино усталари ҳам ўзларининг янги фильмлари билан Тошкент кинофестивалига ташриф буюриши кўзда тутилган.

-- Хўш, анжуманда бизнинг кино усталаримиз яратган қайси фильмлар намойиш этилади?



эллик ҳамкасларимиз билан ўзаро тажриба алмашамиз. Бугун уларни қандай муаммолар ташвишлантираяпти? Улар қайси мавзуларни доzlарб ҳисоблайди -- шулардан воқиф бўламиз. Очиги, биз ҳам ўзимизни дунё киносининг кўзгусида кўрамиз.

Шунингдек, ҳамкорликда фильмлар яратиш юзасидан келишиб олишимиз мумкин. Буюк Соҳибқирон Амир Темур юбилейи муносабати билан мамлакатимизда 12 та ҳужжатли, илмий-оммабоп фильмлар яратилган эди. Хорижий ҳамкасларимизнинг ана шу кино асарлари ҳақидаги фикрлари ҳам бизни қизиқтиради. Улар билан биргаликда буюк аллома Имом ал-Бухорий ҳасти ва фаолияти ҳақида ҳужжатли фильмлар ишлаш ниятимиз бор. Бу гапни бежиз айтиётганим йўқ. Чунки мустақилликка эришганимиздан сўнг, чет элларда биз билан ҳамкорлик қилишни ҳоҳловчилар анча кўпайди.

-- Қайси фильмлар эканлигини билсан бўладими?

-- Келинг... Бу нарса сир бўла қолсин.

-- Сизнингча, фестиваль миллий ўзбек киноси учун нима беради?

-- Ҳозир мустақиллик шарофати илиа мамлакатимизда барча соҳаларда дунёвий алоқалар кенгайиб бораётган. Унинг самарасини эса ҳаётда кўриб турибиз. Шундай экан, кино санъаткорларимиз ҳам ушбу жараёндан четда турмасликлари керак. Негаки, кино ўзининг туб моҳияти билан дунёвий санъат саналади. Биз кинофестиваль давомида чет

ҳозир ҳатто Россия телевидениеси у ёқда турсин, ўзТВ-да енгил савида тайёрланадиган алмойи-жалмойи кўрсатувлар, шармизиз кинолар ҳам сабаб бўлаётган. Гапнинг индалоси, ота-оналар фарзандлари қошида, болалар катталар олдида кўриб бўлмайдиган бундай ҳаёсиз фильмларнинг нима мақсадда берилёттанини ҳам тушунмайсиз. Фарб бошқа, Шарқ бошқа... Ҳар жойнинг тошу тарозиси бор. Миллат шаъни ҳақида қайгуриш ўрнига ҳалқимизга ёт ишларни очиқ-ойдин кўз-кўз қилишнинг оқибати ёмон бўлади. Мен истардимки, яна ўша ибо, шарм-эътиқод пардаси кўтарили масин. Ўзлигимизга дарз кетмасин. Шарқнинг

КИЗЛАР ГУРУНГИ

ҲАЁ ПАРДАСИ КЎТАРИЛМАСИН

Биз Шарқ одоби, ўзбекона муомала ҳақида жуда кўп гапирамиз. Ҳар нарса парда ортида, меъёрида бўлиши, айниқса, ёшлар тарбияси азалий удумларимиз, маънавиятимиз асосида олиб борилгани яхши. Очигини айтганда, миллатимиз қарашларига ёт одатлар ўсиб келаётган авлод руҳиятини чалғитади. Ўзликка дарз кетади. Табиийки, ҳар қайси миллат вакили бир қарашда ўзини тутиши, қолверса, юриш-туриши, кийиниш одоби билан ажralиб туради.

Шу ерда тўхтант. Сизга савол... Бугунги айрим ёшларимизга (ҳатто катталарга ҳам) нигоҳ солиб, чиндан ўзбек фарзанди эканлигини англай оласизми? Нима демоқчи эканлигимизни тушунгандирсиз. Очиги, бу гапни ёзиш ғалати, шунчаки бир оддий фикр бўлиб туюлиши мумкин. Бироқ бунинг замирида бизнинг кўнгил кўзимиз кўрмаган, шууримиз англамаган оғриқ, ётиди. Хуллас, мен шундай ўйга, қарорга келдим. Тўғри, одамнинг ташқи томонига қараб ички маданиятига баҳо бериш қийин. Аммо айрим ҳолатларни кўриб ёқа ушмайсиз, фикрингиздан қайтасиз -- йўқ, бу таҳлит тенгкурларимиз ва ёшларимизнинг ботинида

ляптими? Менинча, жуда кўп жойларда бу ишга эътибор берилмаяпти. Ота-она ҳаёт остонасидан ҳатлаёттан фарзанди келажаги, унинг кейинги турмуши учун қайгуриши керак-ку? Бунинг учун, менинг назаримда, оила -- тарбия зил кетасиз. Айтаверайми... Ҳатто мактаб ўқувчилари тиззадан юкорида калта юбка, яrim очиқ белкўйлак кийиб юрсалар, яна ўз қади-қоматини атайлаб бошқаларга кўз-кўзлаётган бўлса, пойтхатнинг барча гавжум жойларида тунни тонгга улаб кўнгилочарлик қисалар, ўзларини ўзбек қизларни учун нақадар аянчли ҳол саналган чекиши-ичиш балосидан-да тиёлмасалар бунга нима дейишга ҳам уялади. Бу хол-



нинг сабаблари яна тарбияга, эътиқодсизлик, енгил-елпилликка берилишига, маънавий савиямиз саёзлигига бориб жиддий сұбдатлар олиб бори-

улуглиги унинг сирилиги ва одобида деб ўйлайман!

Насиба НОРМЕТОВА,
ўқитувчи.

ХАТ ЙЎЛГА ЧОРЛАДИ

Андижон-Наманган катта йўли кенгайиши муносабати билан бу ҳовлиниң бир кисми бузиб ташланганига роппа-роса 24 йил бўлди. «Сизларни ноумид қўймаймиз, товон пули тўлаймиз», деб ваъдалар қилинганида Мамажон айни кучга тўлган, отаси эса қадди тик, меҳнат қилиб толикмайдиган ёшда эди. Мамадали ота ўзига тегишли пулни ололмай дунёдан кўз юмди. Ҳақ-хукуки ваъдабозлар, лоқайдлар, бюрократлар томонидан поймол этилган Мамажон бўлса иккичи гурӯҳ ногирони бўлиб қолди. Қоп-кора сочла-рига қиров кўнди.

СОҚОЛИГА ОҚ ТУШГАН
МОЖАРО

Товон пулни ундириш учун ташкилотма-ташкилот қатнайвериб ҳолдан тойган, асаблари қақшаган Мамажон Мамадалиев яна раис хузурига бош уриб кирди.

-- Сиз янгисиз. 1973 или 47 ҳўжаликнинг ҳовли-жойи бузилиб, йўл кенгайтирилган эди. Қўшниларим бузилган жойлари учун товон пули олиши. Раҳматли отам билан мен...

-- Ҳужжатларни тайёрланг, -- чўрт кесди раис.

-- Ҳамма қофозлар бор, -- кўнглида умид учкунлади Мамажоннинг.

-- БТИники борми? Бизга ўша ташкилотники керак.

Мамажон қайдасан Шаҳрихон деганича, олис кўшни туманга йўл олди. 13 кун деганида туманларро техник инвентарлаш буюроси берган маълумотномани олиб келди. Ҳўжалик раиси О. Охунов орадан йигирма кун ўтказиб, ушбу масалага аниқлик сўраб, туман дехқончилик саноат ўюшмаси раиси О. Турсуновга ҳат жойлади. Мазкур ташкилот мутахассислари бу сафар масалага жиддий қарадилар. Улар 1973 йилги нарх бўйича Мамажонга 5267 сўм, отасига ҳам шунчака миқдорда пул тегишли

эканлигини, ҳозирга келиб ана шу пулнинг миқдори 272747 сўмга тўғри келишилгини ҳужжатлар асосида кўрсатиб бердилар.

-- Бўлмайди, муддати эскириб ўз кучини йўқотган, -- «хўкм» чиқарди раис.

Раиснинг амри вожиб бўлди. Мамажоннинг ўз ҳақини «ўзбекчасига» илтинос қилиши, ўнлаб ташкилотларнинг ҳафталаб ўтказган текшириш якупнари ҳолосалари, маҳалла аҳлиниң гувоҳликлари тахлам-тахлам қофозлар ўюми қатларидан ўрин олди.

Жаноб раис кўпчилик фикри билан ҳисоблашишни ўзига эп кўрмади. Ўжарлик, кибриҳаво ҳақиқатдан юқори кўйилди. Иш судга кўчди. Раис бу сафар ҳам ўз билганидан қолмади. Судга қўйидаги расмий хатни юборди:

«Улуғбек» номли жамоа ҳўжалиги бошқаруви жамоа ҳўжалиги ўрамида яшовчи фуқаро Мамажон Мамадалиевнинг даъво хатига асосан туман ароҳизмат ўюшмаси мутахассисларининг тузган далолатномасини Гражданлик Кодексининг даъво муддати тўғрисидаги бандига асосан муддати ўтганлиги муносабати билан тасдиқлаш имконига эга эмас.

Бошқарув раиси
О. ОХУНОВ.

Суд эса ўзининг ҳолосасини айтди: «аризачининг табби қаноатлантирилсин. Даъво муддати узрли деб тоғилсин».

-- Хайрият, -- елкасидан тоғ қулагандек бўлди Мамажоннинг. -- Ниҳоят пулни оладиган бўлдим.

-- Ҳақиқат қарор топгани яхши бўлиди, -- дедик ҳўжалик раиси Орифжон Оху-

новга. -- Эҳтимол у бу пулга ўй-жой қуар ёки тўй қилиб элга ош берар.

Раис кулимирали. Сўнг деди:

-- Аризачи яна судга мурожаат қилиши керак. Суд пулни тўланглар деса, бу бошқа гап.

Ноҳақликларнинг залворли юқидан эзилган, тик қадди букилиб қолган, бош урмаган маҳкамаси қолмаган Мамажоннинг олдида яна бир янги тўсиқ пайдо бўлди. Раиснинг талабига кўра у яна судга мурожаат қилиши керак. У ергагилар масалани қанча муддатда кўриб чиқишидай.

Мамажоннинг кўллари қалтираб, кўзларига мунг чўкли. Титроқ овоз билан деди:

-- Отам-ку ундиrolмаганди бу пулни. Ишқилиб мен... Худо сақласин...

Одилжон
ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КОЙИЛ!
«ТЕМУРМАЛИК»...
МЎҚКИЛАРИ

Шўрчи туманидаги «Темурмалик» кичик корхонаси жамоаси, асосан, мол терисини ошлайди, сўнгра ундан ҷарм тайёрлаб, кундаклик эҳтиёж учун зарур бўлган ҳар хил буюмлар тикади. Корхона бултур иккиси миллион сўм даромад қилган эди. Жорий йилда эса бу кўрсаткич янада ортиши кутилмоқда.

Корхона раҳбари Амир Кулматов иккиси йил аввал тумандаги ҷармгарларни бир жойга тўплаб: «Шундай-шундай, терини мен топман, ишни сизлар қиласизлар. Маҳсулотни ҳам ўзим сотаман, шартнома

асосида эса сизлар пулни мендан санаб олаверасизлар», -- деган эди. Шундан кейин иш юришиб кетди. Бугунги кунда ҷармгарлар буюртма асосида от абзаллари ва дон комбайнлари учун тасмалар ҳам тикишмоқда. Муҳими -- «Темурмалик» мўқкиларининг харидорлари кун сайн кўпайиб бораётir.

Тоқиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Халқ
сўзи



26
апрель

ҲАМКОРЛИК

МИНГДАН
МИЛЛИОНГАЧА

Ўтган йили Косонсойдаги ўй меҳнати фабрикаси билан Туркияниң ИТАКО фирмаси ҳамкорлигидаги КАСМИР -- ДИРЕ қўшма корхонаси ишга туширилганда шаҳарликлар бу янгиликдан ниҳоятда хурсанд бўлганди. Сабаби, ана шу самарали ҳамкорлик туфайли 2,5 миллион АҚШ доллари ҳажмидага чет эл инвестицияси кириб келган, 80 дан зиёд одам иш билан таъминланганди. Бугун қўшма корхона иилига 300 минг дона терини қайта ишлаш қувватига эга. Бу ерда тайёрланадиган 25 турдан зиёд маҳсулотнинг деярли 80 физи чет злга экспорт килинмоқда. Ўртacha йиллик да-

ромад эса 5 миллион АҚШ долларини ташкил этмоқда.

Яқинда эса яна битта қўшма корхона қурилиши бошлаб юборилди. Уни шаҳардаги шойи тўқиши фабрикаси билан Туркияниң ТИФАШ фирмаси ҳамкорликда бунёд этмоқда. Бош пурдатчи Туркияниң ATT фирмасидир. Қурилишнинг монтаж ишларини эса Косонсойдаги 147-механизацияланган кўчма колонна олиб бормоқда. Корхона ишга туширилгач, иилига 100 минг АҚШ доллари атрофида даромад олиш кўзда тутиляяпти.

Ҳ. ЭРГАШЕВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

ИҚТИСОДИЙ
ҮҚУВҲИСОБ-КИТОБ
САБОҒИ

Қишлоқ ҳўжалик идораларида хизмат қилаётган бош мутахассисларнинг ижтимоий-иқтиносидай, ҳукуқий билим савияларини давр талаблари даражасида ошириш мақсадида Дўстлик тумани ҳокимлигидаги қисқа муддатли ўкув машгулатлари ўтказилмоқда. Дастьлабки ўн кунликда ҳосилотлар, ҳисобчиликлар, иқтисадчилар қатишадилар.

Прокуратура, солиқ, молия, банк, сугурта муассасаларининг масъул ходимлари бозор муносабатлари шароитида бугун долзарб бўлиб турган шартномаларнинг бажарилиши, дебитор ва кредитор қарзларни камайтириш йўллари, ҳисоболларни ихчамлаштириш, пенсия-нафақа тўловларини такомиллаштириш, сарф-харажат, сугурта масалаларида мутахассисларга амалий иш юритиш йўлларини ўргатдилар.

Н. ҲАЙИТБОЕВ.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

ЭСКИРСА АЛМАШТИРИЛАДИ

Қоғоз пуллар кўни мумалала бўлавериб эскиради, айrim ҳолларда тасодифан йирилиб кетади. Уларни қандай ва қаерда алмаштириш мумкин?

З. Усмонов, Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг Эмиссия-касса операциялари департamenti ходимларининг бизга берган маълумотларига кўра, мамлакатимиз ҳудудида, жумладан, Тошкент шаҳрида барча Марказий ва тижорат банк бўлимларига зарарланган (оловда куйган, йирилилган, кимёвий моддалар тўкилган ва ҳ.к.) пул бирликларини қабул қилиш, уларни мумалала яроқли бўлган пул бирликларига алмаштириш қоидлари тўғрисида тегишли йўриқномалар берилган.

Фуқаролар ўzlари яшаб турган туманларда фаолият

кўрсатиб келаётган банк бўлимларига эскирган, йирилилган ёки оловда куйган пулларни алмаштириб бериш учун мурожаат қилишлари мумкин. Агарда банк ходими пул билетларини тўловга яроқлилик ҳолатини аниқлашда қўйналтудек бўлса, уларни экспертиза қилириш учун Марказий банкинг Тошкент шаҳар бош бошқармаси ҳисоб-китоб-касса марказига юбориши керак.

ИНСОН МАНФААТИ УСТУВОР

Ўзбекистон Муаллифлик хукуқини ҳимоя қилиш давлат агентлиги, Америка Қўшина Штатларининг Ўзбекистондаги ЕВРО-ОСИЁ жамғармаси Республика банклар асоцацияси қоиддаги «Банкинформрейтинг» компанияси ҳамкорликда Тошкент давлат юридик институтида муаллифлик



хукуки масалалари ва уни ҳимоя қилиш мавзусида ўкув семинари бошланди. Семинарга жаҳон иқтиносиде ва дипломатия университети, Тошкент давлат юридик факультети, Тошкент давлат юридик институти ўқитувчи, аспирант, талабалари ҳамда амалиётда ишлаётган ёш хукуқшунос мутахассислар та-

лиф қилинган. Тўрт кунлик семинарда тингловчилар республика музалифлик хукуки қонунчилиги, уни таъминлаш йўллари, муаллифлар хукуқларини ҳимоя қилишда хукуқшуносларнинг роли ва вазифалари, халқаро муаллифлик хукуқида давлатимизнинг тутган ўрни ва бошқа масалаларга оид мавзуларда қизиқарли, илмий, амалий мәрузалар тинглайдилар.

О. БЕКМУРОДОВА.

26
апрельМИЛЛИОНЛАР
СЕВГАН ЎЙИН

Ҳа, дунё аҳли эътиборини кенг миқёсда ўзига жалб этиш борасида футбол бўйича жаҳон чемпионати каби ҳеч бир спорт мусобақаси ёки воқеа Ер юзида йўқ. Буни Францияда ўтказиладиган жаҳон чемпионатини ёритиш учун шу кунгача турли мамлакатларнинг 100 га яқин телекомпанияси, 150 та радиостанцияси, турли газета ва журнallарнинг 10 минг нафардан ортиқ журналистлари томонидан рўйхатдан ўтказишига буюртма берилганлигидан ҳам билса бўлади. Улар учун Францияда 750 та меҳмонхона ҳозирлаб қўйилмоқда. Дастрлабки ҳисоб-китобларга қараганда, телетомошибинлар аудиторияси 4 миллиард (!) кишини ташкил этади. Бундай катта аудитория саҳнасига чиқишнинг ўзи ҳар бир мамлакат учун олий шараф. Бу, айниқса, дунё миқёсига чиқишга уринаётган ёш мамлакатлар, хусусан, Ўзбекистон учун фоят муҳимдир. Кўксиди миллий гурури, Ватанга муҳаббати бутун ва қалби юрт қайғуси билан ёнаётган ҳар бир ҳамюртимиз хоҳ у футболга муҳлис бўлсин, бўлмасин, Ўзбекистон миллий терма жамоасини ана шу катта аудитория саҳнасида қўришни жудажуда истайди. Бутун миллионлаб юртдошларимиз яна саноқли кунлардан сўнг биринчи марта жаҳон чемпионатининг саралаш баҳсларига киришадиган миллий терма жамоамизнинг Францияга элтар йўлга чиқишига илҳақ кўз тикиб туриди. Бу чирайли сўзлар эмас, бор гап. Ахир қайси бир инсон ўз юрти, Ватанининг иқболи баланд бўлишини истамайди дейсиз. Ашаддий футбол муҳлисларимиз миллий терма жамоага жалб этилган ҳар бир футболчининг имкониятларини минг чигириқдан ўтказмоқда. Уларнинг дилига бутун икки сўз сифмайди, бир сўз эса кам. Қалбига таскин берувчи маълумотларни матбуот нашрларини титкилаб қидиради, ҳар бир кичик хабар ҳам унинг назаридан четда қолмайди ва барибир қониқмайди. Илонги бўлса-ю, ўзи майдонга чиқиб тўп тепса ва «Мана сенга Франция» дейа футболчиларга йўлланмани нақд қилиб берив, «Энди нима қитсаларингиз ҳам ўзларини

Шу кунларда Францияда футбол бўйича XVI жаҳон чемпионатига тайёргарлик кўриш ишлари авж паллага кўтарилиди. Сўнги маълумотларга кўра келаси йили ушбу мамлакатга 2,5 миллион муҳлис ташриф буориши кутилмоқда. Бу ўтган йили Олимпиада ўйинларини кузатиш учун Атлантага йигилган спорт ихлосмандларига нисбатан кариб 990 минг нафар кўпдир.



ҳисобидан устун келди ва очколар бўйича индонезияликларга тенглашиб олди. Эртага гуруҳда тўртинчи учрашув ўтказилади, яъни Камбоджа ва Индонезия терма жамоалари ўзаро куч синашади. 9 май куни сафарда Яман терма жамоасига қарши майдонга ту-

сарапаш босқичларда ёқ баҳслардан чиқиб кетган. 1956 йилдан бўён қитъя биринчиликларида қатнашаётган Камбоджа терма жамоаси ҳам доим кучлилар соясида қолиб келган. Фақат 1972 йилги қитъя чемпионатида Камбоджа учинчи ўрин учун баҳсда пенальти

мамлакатлари сирасига киради. Индонезия чемпионатининг олий лигасида 18 та жамоа қатнашиди. Индонезия қитъя чемпионатларида 1968 йилдан бўён қатнашиб, фақат ўтган йили финал босқичига йўлланма олди. Умуман олганда Индонезия жиддий рақибидир. Ўзбекистон ва Индонезия терма жамоалари ҳали бирор марта бир-бира қарши майдонга чиқмаган. Улар ўтрасидаги биринчи учрашув 1 июнь куни Жакартада бўлади. Жавоб учрашуви эса 20 июня Тошкентда ўтказилади. Шунингдек, терма жамоамиз 25 майда Камбоджани, 13 июля Яманни қабул қилади. Камбоджа билан жавоб учрашувини вакилларимиз 29 июнь куни ўтказади.

Мутахассислар иккинчи босқичга Саудия Арабистони, Эрон, БАА, Япония, Хитой, Корея, Ироқ, Кувайт ва Катар терма жамоалари чиқишини башорат қилишган эди ва айни кунда Саудия Арабистони, Катар жамоалари бу вазифани деярли уdda lab кўйишиди.

Иккинчи босқичга йўлланма олган ўнта гуруҳ голиблари икки гуруҳга бўлиниб, дастрлабки икки ўрин учун баҳс олиб боришади. Шундан сўнг тўрт жамоадан учтаси ўзаро учрашувлардан сўнг Францияга йўлланма олади, омадсиз тўртинчи жамоа эса Океания миңтақаси голиби билан учрашувда баҳтини қидиради.

**Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.**

ФРАНЦИЯГА КИМ БОРАДИ?

гиз биласизлар, бизга шунинг ўзи старли» дейа қалбига тинчлик бермаётган хавотирлардан елкасидан тоғ ағдаришган каби мустасно бўлса. Биз бу сатрларни бежизга газетага олиб чиқмаяпмиз. Миллий терма жамоамизнинг жаҳон чемпионати саралаш баҳсларига киришиш кунлари яқинлашган сайин кўплаб муҳлислар, юртпарварлар таҳририятимизга мурожаат қилишиб, «Бизнинг дил сўзларимизни футбольчиларимизга, уларнинг мураббийларига, мутасадди раҳбарларга айнан шу тарзда етказинг, шоядки эҳтиросларимиз уларнинг зиммасидаги масъулиятни янада оширишга хизмат қилса» дейа илтимос қилишмоқда.

Миллий терма жамоамиз қатнашадиган Осиё қитъасининг 5-гуруҳ аъзолари имкониятлари ҳақида тўхталадиган бўлсан, мутахассислар кейинги босқичга бериладиган ягона йўлланма учун асосий баҳс Ўзбекистон ва Индонезия терма жамоалари ўртасида боради, деб таҳмин қилишганди. Зеро, ҳар икки жамоа ўтган йили Осиё чемпионатининг финал босқичида қатнашган эди. Гуруҳда шу кунгача ўтказилган учта учрашув мутахассисларнинг бироз адашганлигини кўрсатди. Аввалига Индонезия терма жамоаси ўз майдонида Камбоджани 8:0 ҳисобида мағлубиятта учратиб ишончни оқлади. Рокки Путирзининг 3 та, Анисиари Лубис ва Рони Вабианинг 2 тадан тўп муаллифи бўлганлиги дарҳол уларни гуруҳ баҳсларининг бўлғуси юлдузларига айлантириб қўиди. Бироқ бир ҳафтадан сўнг Индонезия пойтахти Жакарта шаҳридаги 110 минг томошибинг мўлжалланган стадионда ўтказилган Яман терма жамоасига қарши ўйинда уч тўпуар ҳам дарвозага «йўл тошишолмади». Учрашувнинг дуранг (0:0) натиха билан тугаши яманликларнинг ҳам йўлланма учун жиддий даъвогарлик қилишини кўрсатди. Ўтган якшанба куни Яман терма жамоаси сафарда иккинчи ўйинни ўтказиб, Камбоджа жамоасидан 0:1



шадиган бизнинг жамоамиз эса айни кунда Германияда тайёргарлик машғулотларини ўтказишяпти.

Яман терма жамоаси 1972 йилдан, яъни Таиландда ўтказилган бешинчи Осиё чемпионатидан бўён қитъя биринчилиги баҳсларига қатнашиб келади. Жамоа бирор марта на қитъя чемпионати, на Осиё ўйинларининг финал босқичида қатнашган эмас, балки

бўйича тайландликларга ютказиб қўйган. Айни кунда ҳар икки мамлакат Осиёнинг футболи ривожланмаган давлатлари сирасига, яъни учинчи тоифага киради. Гарчи шу кунларда мамлакатда 3 мингта футбол клуби рўйхатта олинган, 100 мингдан зиёд киши футбол билан шуғулланаётган бўлса-да, Индонезия ҳам Осиёнинг футболи энди ривожланаётган иккинчи тоифа

ЁН ДАФТАРИНГИЗГА

КЎПРОҚ ЗАВҚ ОЛАЙ ДЕСАНГИЗ...

Қадрли футбол муҳлислари! Миллий терма ва жамоамиз жаҳон чемпионатининг саралаш баҳсларига киришиши муносабати билан Ўзбекистон шу кунгача нечта расмий учрашувларда қатнашган, нечтасида ютгану, қанчасини бой берган, тўпуарлар ким қабилидаги саволларга дуч келишингиз табиий. Куйидаги статистик маълумотларни ён дафтарчангизда сақлаб борсангиз, у сизнинг футбол учрашувларидан янада кўпроқ завқ олишингиз учун ёрдам беради.

Ўзбекистон миллий терма жамоаси шу кунгача 16 та терма жамоага қарши 30 та расмий учрашувда тўп сурган. Унинг 15 тасида галаба қозониб, 4 та учрашувда дурранга эришган. 11 та учрашув рақиблар галабаси билан якунланган. Умумий тўплар нис-

бати 60:40. Терма жамоа сафида энг кўп марта майдонга тушган Улугбек Рўзимовдир (22 та ўйин). Ф. Магометов 20 марта, А. Абду

	Ў	Ю	Д	М	Т-Н
1. Болгария	1	-	1	-	0:0
2. Венгрия	1	-	1	-	2:3
3. Гонконг	1	1	-	-	1:0
4. Козогистон	3	1	1	1	2:2
5. Киргизистон	3	3	-	-	12:2
6. Корея	1	1	-	-	1:0
7. Малайзия	1	1	-	-	5:0
8. Нигерия	2	0	0	2	2:4
9. БАА	2	-	-	2	2:6
10. Хитой	2	2	0	0	6:2
11. Саудия Арабистони	1	1	-	-	4:1
12. Сурія	1	-	-	1	1:2
13. Тоҷикистон	4	1	2	1	8:7
14. Таиланд	1	1	-	-	5:4
15. Туркманистон	4	3	-	1	9:2
16. Япония	2	-	-	2	0:5
Жами	30	15	4	11	60:40

Демак, жаҳон чемпионатининг саралаш ўйинлари дастрлабки босқичидан сўнг бу рўйхат яна учта жамоа номи билан боййиди.

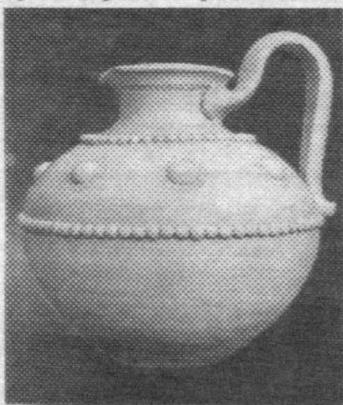
МОЗИЙДАН САДОЛАР



КУВА БАГРИДАГИ ХАҚИҚАТ

Сүнгі үн-үн беш йил ичиде битилған тарих зарварақтарини очсанғыз Кұва, Құббо шахри қақыда етари маңымут, илмий асосға ега, маңыни гапларни топа олмайсиз. Ҳолбуки, Кұва шахристони, унга туаш қишиләрдеги тарихи ерамиздинг ўрта асрларға бориб тақалади. Бундан уч-түрт йил аввал Фарғонага келген хитойлик журналист Абдул Қодирнинг ҳайратомуз янгилиги ҳамон менш тинчлик бермайды. Үтган асрларда қуvalик соҳибкорлар ҳатто Шарқнинг Хитой денгизи бүйидаги дарвозаси ҳисобланған Шанхай шахрига анор олиб борып сотишган. Шахарнинг чеккасидаги мавзеларидан бири -- соҳибкорлар тұттайдиган манзил ҳам «Кұва» деб аталишини фахрланиб тилға олғанды.

Негадир машриқдан-мағриб-гача машхұр бұлған шаҳар шуро тарихчилари «назарі»дан четда



КОЙНОТ ҒАРОЙИБОТЛАРИ

Кейнінгі вактда жақон матбуютида она сәйерамиз -- Ер томон қандайдир думли қолдуз -- комета яқинашып келиётгани тұғрисида хабарлар пайдо бұлды. Гарчи осмони фалакнинг чексизлигі, ундағы ҳар бир қолдуз ёки сәйера бемисс зековат куратыла ила жоғылаштырылғаның шак келтирмасақ да, бундай гаплардан хавотирға тушамыз, албатта.

Ерга қандай комета яқинашып кельмокда? Бундан хавотирланишга ассо борми? Үзә мухбири ҮзФА Улугбек номидаги астрономия илмий тектүриши институтты директори, физика-математика фанлары докторы Шукрат ЭГАМБЕРДИЕВГА ана шу салылар билан мурожаат этиді.

Көлди. Кұва тарихи асарларда, ри-солаларда мұносиб ўрин олған үтмиши ва маданиятига ега. Биз ўша унтуылған, қорони нұқталарни эслатып ўтмоқчимиз.

Водийнинг күмуш камары -- Катта Фарғона канали 45 кунда қазилғанлығидан күпчилік хабардор. Лекин каналдаги түрек ишларни назорат қылыш ирригаторлар, инженерлар зиммасига эмас, археологлар гарданияға юкленгендеги билишмаса керак.

Фарғона водийси қадимдан инсоният истиқомат қыладыған энгүхнә манзиллардан бири ҳисоб-

шашарнинг қоқ марказыда ўн гектардан зиёд майдонда неча асрлардан бери қуvalиклар мәхр-иifti-хор билан Шахристон деб атайдыған тепалик ҳам мағнуд. Ана шу хуласаларнинг барчаси ўзбек археологиясынин пиримуршилдаридан бири Яхе Гуломовни Кұва шахристони ва уннан атрофидаги жойларда көнт миқдорда текшириш ишлар олиб боришига ундағы. Археологлар тепаликда салқам 20 йил давомыда қазилма ишләр олиб бориши. Машаққытты излашылар водийдеги барча ійлар беудега Кұва томон олиб борма-

лары өзтиборга олиніб, улар тушидиган карвонсарайлар яқындағы маросимларынан бако келтириш учун Будда ибодатхоналары барло өтилған. Бу ажабланарлы тадқықтот үтмиш авлодтаримизнин бошқа халқдарнинг дини, зыттықтығында қарашгандарынан яна бир карра исботлалы.

Кұва Шахристон дилбар шаҳардаги чипта ямокқа үшшамады. Шаҳар XIII асрда мұғуллар төмөндан батамом вайрон қилинады. Лекин имон-зығынды халқ қиндиқ қони түкілған ерни ташлаб кетмайды. Аксинча, қадимий

дін Иванов зиммасига юқтатылды.

Үтган йили анча-мұнча ишларни амалға оширидік, -- дейді у. -- Шахристоннинг ассо-сан шимолий томонидаги деворлари үрганилған. Жанубий-шарқий деворлар бир пайтлар шу ерга күрілған гишт заводи туғайда ішкөлиб кеттән, деб фарағ құлинарды. Бизнинг текширишларимиз бу таҳминнинг хато эканынғын тасдиқлады. Тепалик тұрт-беш метр қазилғандаң сүнг күз олдымызда ҳайбатлы ҳимоя девори пайдо бўлди. Бизни деворлар тұласыча сақланиб қолғанлыги жуда күвонтириди. Дастан, ҳимоя девори пахсадан күрілған бўлса, кейинчалик чет зилик босқынчиларнинг ҳуружлари кучайғандан сүнг 8-10 метрга етади. Агар биз Буюк Хитой деворининг қалинлиги беш метр бўлғанлигини эсласак, қуvalиклар жонажон шаҳарлари ҳимоясига нақдар катта өзтибор берганлигини тушунасиз.

Қазилма ишлары яна янги таҳминларни олдинга ташлади. Чунки, яқын вақттаға топилған асори атикалар уларнинг энг қадимийсі VI асрға таалуқтады. 13 асрға қарайтаки қарорғоҳи бўлған сарайлар улкан түркілар остида өтибди. Археологларнинг таҳминиша шаҳарнинг қадимий, яны, ерамиздинг бошынан то XII асрға бўлған тарихи айнан ана шу ҳаробалар остида сақланмоқда. Ағусски, 70-ийлардан сүнг маблаг етишмасын сабабли қазилма ишлар тұтхаб қолди. Республика мустақиллик еришгандан сүнг бу ишга қайтадан күл урилмоқда. Кұва шаҳри вилоятта бўйинчун шаҳарда күннелгандан сүнг шаҳар ҳоқимиң дастлабки фармойишилардан бири айнан Шахристонни үрганиш учун «Куббо» археологик экспедициянын ташкил этиши тұрғыс�다 бўлғанлығи ҳам бежиз эмас. Үтган йили банкда экспедициянинг маҳсус ҳисоб рақами очиди. Бу ишга мутасаддилкүн республика «Одитин мерес» жамғарасынан үз зиммасига одди. Экспедицията рахбарлар қилиш эса асли қуvalик, ўзбек тилини қойиллатып гапирадиган Фарғона вилояти ўлқашунослик музейининг илмий ходими Генна-

шашарнинг қиёфаси қайта тислағанды.

Шахристоннинг маркази, шаҳар ҳоқимининг қарорғоҳи бўлған сарайлар улкан түркілар остида өтибди. Археологларнинг таҳминиша шаҳарнинг қадимий, яны, ерамиздинг бошынан то XII асрға бўлған тарихи айнан ана шу ҳаробалар остида сақланмоқда. Ағусски, 70-ийлардан сүнг маблаг етишмасын сабабли қазилма ишлар тұтхаб қолди. Республика мустақиллик еришгандан сүнг бу ишга қайтадан күл урилмоқда. Кұва шаҳри вилоятта бўйинчун шаҳарда күннелгандан сүнг шаҳар ҳоқимиң дастлабки фармойишилардан бири айнан Шахристонни үрганиш учун «Куббо» археологик экспедициянын ташкил этиши тұрғыс�다 бўлғанлығи ҳам бежиз эмас. Үтган йили банкда экспедициянинг маҳсус ҳисоб рақами очиди. Бу ишга мутасаддилкүн республика «Одитин мерес» жамғарасынан үз зиммасига одди. Экспедицията рахбарлар қилиш эса асли қуvalик, ўзбек тилини қойиллатып гапирадиган Фарғона вилояти ўлқашунослик музейининг илмий ходими Генна-

набижон СОБИРОВ, «Халқ сүзи» мұхбири.

ланған. Шунинг учун ҳам Фарғона каналини қазиши бошланғанда тарихи олимлар трассадаги қырқдан ортиқ участкага археологлар, ҳеч бўлмаса қазиши машилардан хабардор бўлған мутахассис күйилишини қатыйт талаб қилишди. Бу ишларга умумий раҳбарларни эсат тақиғи тарихи В. Жуков зиммасига одди.

Үша суронли, тарихи кунларда канал қазувчилар билан бирга археологлар ҳам елкана-елка туриб меҳнат қилишгани сураларда, лавҳаларда сақланиб қолған. Улар 170 километр масофадаги турикпенг ҳар қаричини, ҳар ботномини кузатиб турдилар. Шу текширишлар натижасыда қадим тарихимизга оид яна бир муҳим кашфиет қилинди. Канал үзәнінде күзга ташланиб қолған йўлларнинг энг шов-шувли воқеаси сифатида дунёға тарқалди. Марказий Осиёда биринчи бўлиб Шахристон работи 2 та. Будда ибодатхонаси ва Будда санами топилди.

Маълумки, Үрга Осиё ҳалқары орасыда Будда дини тарқалмаган, лекин водий сақланиб қолған йўл олишган бўлса, магрибдан-машиққа қараб европаликлар ўтиб туришган.

Шарқ ҳалқарнинг аксарий қисми буддизмга өзтиқод қилиш-

ганлиги, бу қўхна ва тарихий маскан нафақат водийнинг, балки Буюк Йипак йўлнинг энг муҳим кентларидан бири бўлғанлығи илмий хуласалар, далиллар орқали исботлаб берди.

Куббо ерамиздинг бошынан то 13 асрға қарорғоҳи ҳунармандчилик, савдо-сотиқ, ҳалқ амалий саньтати ривожланған шаҳарларидан бири ҳисобланған. Дастанлабки қазилма ишлари шаҳарнинг марказида ҳимоя миноралари ёнида XII-XIII асрларда оид туар жой бинолари мавжудлигини күрсатди. Шахристоннинг шимолий қисмидан олиб боришига қазиши машилар шаҳарда күннелгандан сүнг шаҳар ғояфасига ўтказилғандан сүнг шаҳар ҳоқимиң дастлабки фармойишилардан бири айнан Шахристонни үрганиш учун «Куббо» археологик экспедициянын 50-ийларнинг энг шов-шувли воқеаси сифатида дунёға тарқалди. Марказий Осиёда биринчи бўлиб Шахристон работи 2 та. Будда ибодатхонаси ва Будда санами топилди.

Маълумки, Үрга Осиё ҳалқары орасыда Будда дини тарқалмаган, лекин водий сақланиб қолған йўл олишган бўлса, магрибдан-машиққа қараб европаликлар ўтиб туришган. Шарқ ҳалқарнинг аксарий қисми буддизмга өзтиқод қилиш-

ганлиги, бу қўхна ва тарихий маскан нафақат водийнинг, балки Буюк Йипак йўлнинг энг муҳим кентларидан бири бўлғанлығи илмий хуласалар, далиллар орқали исботлаб берди.

Куббо ерамиздинг бошынан то 13 асрға қарорғоҳи ҳунармандчилик, савдо-сотиқ, ҳалқ амалий саньтати ривожланған шаҳарларидан бири ҳисобланған. Дастанлабки қазилма ишлари шаҳарнинг марказида ҳимоя миноралари ёнида XII-XIII асрларда оид туар жой бинолари мавжудлигини күрсатди. Шахристоннинг шимолий қисмидан олиб боришига қазиши машилар шаҳарда күннелгандан сүнг шаҳар ғояфасига ўтказилғандан сүнг шаҳар ҳоқимиң дастлабки фармойишилардан бири айнан Шахристонни үрганиш учун «Куббо» археологик экспедициянын 50-ийларнинг энг шов-шувли воқеаси сифатида дунёға тарқалди. Марказий Осиёда биринчи бўлиб Шахристон работи 2 та. Будда ибодатхонаси ва Будда санами топилди.

Дарҳақиқат, Ер саидеси тарихи ҳаракатланаётгани тұғрисида матбут ҳабарларидан ассо бор эди, -- дейді олим. -- Гап шундаки, мелоддан аввалинг ўн биринчи асрда она сәйерамиз осмониниң «зиерат» қилиб кеттән комета, мана, уч минг йилдан сүнг конинотнинг чексиз кенгликларда миллиардрлаб километр йўл босиб, яна қайтиб келди. Уни биринчи бўлиб америкалик ҳаваскор астрономлар Алан Хейл ва Томас Бопп 1995 йилнинг 23 июнда ўзгармас юлдузлар фонда ҳаракатланиб келаётгандан бир хира дөг сифатида кўрган эдилар. У астрономик жадваларга «Хейл-Бопп 1995» номи билан кирилтилди.

Одатда кометаларнинг ўлчо-ви бир неча юз метрдан бир

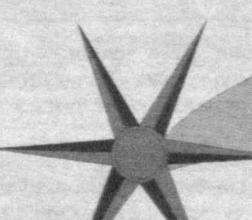
ларнинг айланыб чиқиши вақти 200 йилдан ошмайды, яны улар Плутон орбитасининг ичиде ётади. Демак, Хейл-Бопп кометаси бизга Күёш системасында ташкарисидан, юлдузлараро фазодан маълумотлар олиб келган биринчи «калдирич»-dir.

Шу ўринда кометалар ҳақида қисқача маълумот бериси ўтиб ўрнини, деб үйлайман. Бугунги кунда олимлар тарихи орбиталар түркисида күп маълумотлар олиб келди. Кометалар конинотдаги ғарнитуриларда сақланып калғанды. Шу тарихи комета содир бўлди. У янаги сафар фокат тұрткынчи минг ийилликдагына қайтиб келади. Кизик, ерликлар уни ўшанда қандай кутиб олишар экан? Балки фазодади орбиталар тарихи орбиталар түркисида күп маълумотлар олиб келди. Шу тарихи комета ядросындағы атрофидаги буғ ва мураккаб моддалардан иборат болултсимон қобиқ пайдо бўлди. Күбтіндан тарихи тарқалуви ва күёш шамоли деб атальмиш зарядланған зарражалар оқими ва нурланиш комета маддасининг бир

нече миллион километрга ўтилиб, ранг-баранг товланивчи «дүм» ҳосил бўлишига олиб келади. Баъзида, катта сайёрлар гравитацион майдон тасирида кометаларнинг «бош»лари бўлинади. Комета ҳаттоқи сочилиб, ўз орбитаси бўйлаб чўзилиб кетади.

Шу йил 31 марта куни Хейл-Бопп кометаси ўз орбитасининг перигелийин -- Күёшга энг яқин бўлған нұктасидан ўтиб, қараша-қарши томонга йўл олди. Уч минг йилдан сүнгти киска «учрашув» шу тарихи содир бўлди. У янаги сафар фокат тұрткынчи минг ийилликдагына қайтиб келади. Кизик, ерликлар уни ўшанда қандай кутиб олишар экан? Балки фазодади орбиталар тарихи орбиталар түркисида күп маълумотлар олиб келди. Шу тарихи комета ядросындағы атрофидаги буғ ва мураккаб моддалардан иборат болултсимон қобиқ пайдо бўлди. Күбтіндан тарихи тарқалуви ва күёш шамоли деб атальмиш зарядланған зарражалар оқими ва нурланиш комета маддасининг бир

УЧ МИНГ ЙИЛДАН СҮНГТИ УЧРАШУВ



Дарҳақиқат, Ер саидеси тарихи ҳаракатланаётгани тұғрисида матбут ҳабарларидан ассо бор эди, -- дейді олим. -- Гап шундаки, мелоддан аввалинг ўн биринчи асрда она сәйерамиз осмониниң «зиерат» қилиб кеттән комета, мана, уч минг йилдан сүнг конинотнинг чексиз кенгликларда миллиардрлаб километр йўл босиб, яна қайтиб келди. Уни биринчи бўлиб америкалик ҳаваскор астрономлар Алан Хейл ва Томас Бопп 1995 йилнинг 23 июнда ўзгармас юлдузлар фонда ҳаракатланиб келаётгандан бир хира дөг с

ЖАВОБ БЕРАМИЗ

АГАР ҚОН БОСИМИНГИЗ КАМ БҮЛСА

Қон босимининг пастлиги гипотония деб аталади. Наслдан-наслга ўтиши тибибётда исботланган. Гипотония хасталиги ўтиш соғлом кишиларда кузатилиши (болалик ва ўсмирик даврида, иссиқ иқлим шароитларида, спорт билан шуғулланувчи кишиларда) шунингдек, ўпка сили, ошқозон-ичак, жигар ва эндокрин тизими хасталиклари билан бирга давом этиши мумкин. Артериал босим турли инфекциялар таъсирида пасаяди. Шифокорларнинг кузатишларича: пневмония (зотилжам), миокрад инфаркт, ревматизм оқибатида келиб чиқсан юрак касалликларида қон босими вақтингча паст бўлиб туради.

Юқоридагилардан ташқари, киши чарчаганда ҳаво ўзгаришдан бурунроқ қон босими вақтингча пасайиши мумкин. Асаб ва эндокрин тизимлари фаолияти бузилиши туфайли томирлар тонуси пасайганда гипотония алоҳида касаллик сифатида пайдо бўлади. Олимларнинг таъкидлашича, ҳозирги вақтда нейроциркулятор ҳолати гипотонияда кўп учрайди. Бунда одам тез чарчайди, боши оғрийди ва айланади,

бекувватлик, уйқусизлик ва кўп терлашдан нолийди, тажанглашади, баъзан бармоқлари увушиб қолади, юраги ўйнайди ва юракда оғриқ сезади. Айниқса, ўтирган ердан бирдан турганда, боши айланади, кўзи қорангушади.

Асабнинг қаттиқ бузилиши, вақтида дам олмаслик, уйқуга сурунка тўймай юриш, камҳаракатлик артериал босимнинг пасайишига олиб келади. Бу ҳолда даволаниш учун меҳнат ва дам олишини тўғри ташкил этиш, жисмоний тарбия, спорт билан шуғулланиш, тоза ҳавода кўпроқ бўлиш лозим. Шунингдек, бемор наъматак, буймодарон каби шифобаш гиёҳлардан дамлама, қайнатмалар ичб турishi, узум, майиз, ёнгоқ, хом ерғенгоқ каби дармондорига бой меваларни кўпроқ истеъмол қилишлари тавсия этилади.

Хуллас, ўз ишини яхши ташкил қилган, жисмоний иш ёки бадантарбия билан мунтазам равишда шуғулланувчи ва тўғри овқатланувчи одамлар бу касалликларга дучор бўлмасликлари мумкин.

**С. МУҲАММАДИЕВ,
доцент.**



ОЧИГИ, АЙРИМЛАР БУНГА ИШОНИШМАДИ

ХУСУСИЙ ШИФОХОНА



Сўнгти йиллarda бозор иқтисодиётининг қонунлари хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга кенг йўл очиб берди. Кимдир хусусий мактаб очяпти, хусусий дорихоналар, тижорат дўконларининг эса сон-саноғи йўқ. Кувалик Муножотхон Орипованинг ўз қишлоғида хусусий түргуқхона курганлиги тўгрисидаги хабар вилоятда тез тарқалди.

Очиги, айримлар бунга ишонишмади ҳам.

Муножотхон мактабда ўқиб юргандәк акушер-гинеколог бўлишни орзу қиласиди. Мактабни олтин медаль билан туталгагач Андикон тибибёт институтига хужжатларини топшириди. Кўз очиб юмгунча талабалик йиллари ҳам ўтиб кетди. Институтни имтиёзли диплом билан битирган Муножот Кувага қайтиб келди. Касби бўйича туман марказидаги шифохонада меҳнат қилди. Ҳамюрглари орасида ҳурмат-эътибор топди.

Солиқини сақдаш вазирлиги томонидан хусусий шифохоналар очишига лицензия берилаштанилигини эшигти, турмуш ўртоғи муаллими Алижон ака билан кенгашиб, Ҳонобод қишлоғида хусусий түргуқхона -- шифохона очиш ҳақида юқори ташкилотларга мурожжат қилишиб.

Ҳамма хужжатлар тўғриланди, лекин асосий масала -- түргуқхонани қайси маблағ эвазига қуриш кўндаланг бўлиб ту-

ради. Кичик шифохонага ҳам катта маблағ зарур. Оила аъзолари кенгашиб, ўйда боқилаётган қўйларининг бир қисмини сотиши. Куба дон маҳсулотлари комбинати эса шифохонага ажратилган ерни ижара берди. Ана шундай қилиб етти хонадан иборат шифохона тўгуруқхона барпо бўлди.

Ҳонобод қишлоғи Куба шаҳридан 20 километр узоқликда жойлашган. Шаҳар шифохонасига етгунча кўзи ёриб дунёга келган Йўлдошбой, Қўлдошойларнинг сони қанча. Шунинг учун ҳам қишлоқдаги түргуқхонанинг иш бошлаши барчага маъқул бўлди. Бинони тибибёт асбоб-ускуналари билан таъминлашни дон маҳсулотлари комбинати, юмшоқ ва қаттиқ жиҳозларни олиб бериши эса «Иброҳимбек» ҳисадорлик жамияти ўз зиммасига олди.

Хозирги кунда шифохонада тўрт ўринли даволаш бўлими, дорихона, кичик операциялар ва кўрув бўлимлари фаолият кўрсатилипти. Келгусида фитобар куриш ишлари режалаштириляпти. Албатта, бу ерда беморларга хизмат кўрсатиш пульик. Ҳар бир бемор 25 сўмдан 50 сўмгача ҳақ тўлайди. Агар беморнинг туман марказигача тўлайдиган транспорт кираси, тушликларни қўшиб ҳисобласак, шифохонага тўлайдиган ҳақ тенг баробарга арzonлашади. Шароити оғир, кўп фарзандли оиласидарга эса белул хизмат кўрсатилипти.

**Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.**

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТ БЕРАДИ

«ОТИ ЙЎҚ»ДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

Республикамизнинг кўпгина шаҳар ва қишлоқларида кишилар чәнни «оти йўқ» деб атайдилар. Курраи заминда чәнларнинг 750 дан ортиқ турлари мълум. Марказий Осиё ва Мустакил ҳамдўстлик мамлакатлари ҳудудларида эса 15 хил мавжуд. Уларнинг катта-кичикилиги, тана ранги ҳар хил бўлади. Ўлкамизда асосан, сарик, ола-чипор ва дум қисми қора чәнлар кўпроқ учрайди.

Уларнинг ўртача катталиги 5-10 см. баъзи тропик мамлакатларда эса 20 см. гача бўлади. Одатда чәнлар кундуз кунлари ҳар хил пана жойларда яшириниб ётади, кечалари овқат излаб овга чиқади. Шу сабабли чәнларни кечки қароқчилар дейиш ҳам мумкин.

Чаён морфология томондан оддий танаси бош-кўкрак ва қорин қисмлардан иборат. Бош-кўкрак қисмларида б жуфт оёқ ва кўзлари жойлашган. Биринчи жуфт оёқларида маҳсус қисқичлар мавжуд. Улар овқат ушлаб майдалайдилар. Қолган 4 жуфт оёқлари тана вазнини кўтариб, тез юриш вазифасини бажаради.

Бош кўкрагининг устки қисмida бир жуфт асосий ва 5 жуфтгача ёрдамчи ва кичик кўзлари бор.

Қорин қисмida 7 бўгиндан ташкил топган асосий қорин одди ва 5 бўгиндан иборат ингичка қорин орқа бўлими бўлади. Заҳар бези қорин бўлими ингичка 12-бўгинида сақланади. Ундан нина учли найза орқали заҳар юборади. Бу газанда гарчи серкуёш ва иссиқ иқдимли ўлкалarda кўпроқ тарқалган бўлса-да, одатда кубёш нуридан қочади, очиқ майдонларда яшолмайди.

Чаён чаққанда кўйидаги белгилар содир этилади: дастлаб найза санчилган жойда шиши пайдо бўлади, тана иссиқлиги кўтарилади, кўнгил

айниш ва кусиши ҳолати юз беради, юрак уриши ва нафас олиш қийинлашади, бошда кучли оғриқ туради. Заҳарланган одамлар танаси шишиб ўзларини худди ёрилиб кетаётгандек ҳис қиласиди.

Оғриқ кейинчалик бутун танага тарқалади. Ўша шикаст топган жойда гоҳо пуфакчалар пайдо бўлади. Бемор ҳолсизланади, боши айланади, эти увишади. Хуллас, чаён заҳари инсон нерв системаси фаолиятини бузади. Заҳарни заҳар кесади деганларидек, чаён заҳаридан тайёрланган зардоб bemorga шифо беради. Халқ орасида чаённинг заҳар безини еган одамда иммунитет деган тушунчалар бор, бу мутлақо нотўриди.

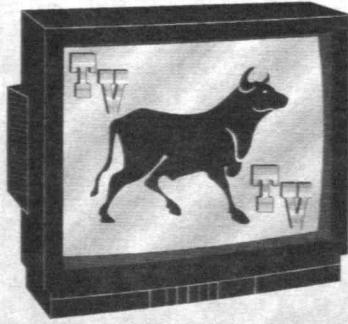
Хўш, чаён чаққанда вақтида беморга қандай қилиб ёрдам бериш мумкин? Газанда ниши ботган жойга ароқ ва спирт суртилиб, иссиқ қилиниши керак. Саримсоқ ёки пиёс янчиб қўйиш, хлор оҳаги эритмасига докани намлаб боғлаш кифоя. Перманганат калий билан ванна қилиш ҳам яхши фойда беради.

Халқ табобатида чаён чаққанда қуйидаги ўсимликлардан фойдаланилади: қоқи барги заҳарланган жойга боғланади. Бунда оғриқ дарҳол пасаяди. Кориқиз томири солиб қайнатилган сувни пахтага шимдириб заҳарланган жойга қўйилса оғриқ азоби тұхтайди.

**Норқўзи ЭРГАШЕВ,
биология фанлари доктори.**



**Ёмоннинг бир қилиги
ортик. «Оти йўқ» ўз бо-
лаларини доимо кўтариб
юради.**



ДУШАНБА, 28

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.30 «Хафтанома».

8.30 Лирик тароналар. 8.50 «Ўзбектелемильм» намойиш этади: «Бир энгинг фарзандимиз». 9.10 «Котиллик пайдай». Бадий фильм. 7-серия. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Бола бошидан...». Мактабга-ча тарбия масалалари. 10.35 «Инсон ва замин». 10.50 Тулкин. «Кайнар хумча». Йўлдош Охунбобов номидаги Республика ёш томошибинлар театрининг спектакли. 11.45 «Сиҳат-саломатлик» почтасидан. 12.15 Дони Зокиров номидаги халқ чоплу оркестрининг концерти. 12.50 «Иккнишилик воказал». Бадий фильм. 1-серия. 14.00 Янгиликлар. 14.05—15.15 «Иккнишилик воказал». Бадий фильм. 2-серия.

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Эркотай». 18.25 «Чоррха». 18.35 Дилнавоз садолар. 18.45 «2000-йилдан сўнг». Телесериал. 19.05 «Менда фикр бор». Тадбиркорлар клуби. 19.25 Эълонлар. 19.50 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 Эълонлар. 19.55 Биржа ва банк хабарлари. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот» (рус тилида). 20.55 Эълонлар. 21.00 «Булоқ келажак сари». 21.20 «Вакт». Публицистик кўрсатув. 21.40 Дилнавоз садолар. 22.00 «Езуви ижоднисидан репортаж. 22.30 «Морена Клара». Телесериал. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.55 Тунги тароналар. 00.15—00.35 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Кундалик. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Ерлтош». Мульттўплам. 18.35 «Спорт китъаси». 18.45 «Гайритабий олам». 19.00 «Мак ва Матли». Кизиқарли дастури. 19.20 «Услуб». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Офисина» баридан чиккан фирибгарлар». Телесериал. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Оханглар ва Эълонлар. 21.15 «Кинонигоҳ». 22.15 Кундалик. 22.25 «Бебаҳо лахзалар». 22.35 «Спорт китъаси». 23.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадий фильм. 00.05—00.15 Кундалик.

III

17.15 Янгиликлар.

17.20—20.40 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.40 «Кругозор». Тележурнал.

*

21.00—21.30 Россия давлат телевидениеси.

*

21.30 Эълонлар. 21.35 «Кора кузунлар сири». Бадий фильм. 23.05 «Ўзбектелемильм» таниширади: «Замин калбига кулоқ тут». Телефильм. 23.40—23.45 Янгиликлар.

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 Кўрсатувлар анонси. 18.50 «Мульткарусель». 19.05 Эълонлар. 19.10 «Кўнгли синилар мактаби». Телесериал. 19.35 «Умид». 20.05 «Мусикий танаффус». Юрий Шатунов. 20.15 «Дидар». 20.45 «Жаҳон». 21.05 «Душанба». Публицистик кўрсатув. 21.15 «Авторейд». 21.25 «Сўз—сизга». 21.40 «Бу ажидуне». 22.00 Эълонлар. 22.05 Кинематограф. «Тунги талваса». Телесериал. 22.55—23.05 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 30

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Кизлар гулдастаси». 8.45 «Альманах-ТВ». 9.20 «Кузя учун уй». Мультильм. 9.40 «Излаган икон топди». 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Осиё ўйинлари олдидан». Спорту дастури.

Ўкув кўрсатувлари:

10.30 География. 11.00 Янги алифбони ўрганимиз. 11.30 Давлат ва ҳуқуқ асослари.

*

12.00 «Кичкингой» устахонаси. 12.25 «Мио, болагинам, Мио!». Бадий фильм. 14.00 Янгиликлар. 14.05—14.50 ЎзТВ хазинасидан. «Отапар сўзи—аклнинг кўзи».

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Карнайгул». Мультильм. 18.20 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур...». 18.25 Дилнавоз садолар. 18.35 «Катта танаффус» янгиликлари. 19.00 «Ишингиз бароридан келсин!» (Ўзбекистон кимматли когозлар бозори). 1-кўрсатув. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Ишингиз бароридан келсин!» (Ўзбекистон кимматли когозлар бозори). 2-кўрсатув. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Булоқ келажак сари». 21.20 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари. 21.30 «Янги иксид». 22.00 Эълонлар. 22.05 Кинематограф. «Тунги талваса». Телесериал. 22.55 Немис тилида кўрсатув. 23.20—23.30 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 30

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Кизлар гулдастаси». 8.45 «Альманах-ТВ». 9.20 «Кузя учун уй». Мультильм. 9.40 «Излаган икон топди». 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Осиё ўйинлари олдидан». Спорту дастури.

Ўкув кўрсатувлари:

10.30 География. 11.00 Янги алифбони ўрганимиз. 11.30 Давлат ва ҳуқуқ асослари.

*

12.00 «Кичкингой» устахонаси. 12.25 «Мио, болагинам, Мио!». Бадий фильм. 14.00 Янгиликлар. 14.05—14.50 ЎзТВ хазинасидан. «Отапар сўзи—аклнинг кўзи».

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Карнайгул». Мультильм. 18.20 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур...». 18.25 Дилнавоз садолар. 18.35 «Катта танаффус» янгиликлари. 19.00 «Ишингиз бароридан келсин!» (Ўзбекистон кимматли когозлар бозори). 1-кўрсатув. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Ишингиз бароридан келсин!» (Ўзбекистон кимматли когозлар бозори). 2-кўрсатув. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Булоқ келажак сари». 21.20 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари. 21.30 «Янги иксид». 22.00 Эълонлар. 22.05 Кинематограф. «Тунги талваса». Телесериал. 22.55 Немис тилида кўрсатув. 23.20—23.30 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 30

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шархи. 8.35 Эстрада тароналари. 8.55 Биржа ва банк хабарлари. 9.15 «Морена Клара». Телесериал. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Юрт таинчлари».

Ўкув кўрсатувлари:

10.30 Информатика ва хисоблаш техники асослари. 11.00 Инглиз тили. 11.30 Адабиёт.

*

12.00 «Алпомиш авлодлари». Спорту дастури. 12.20 «Йўллар ва ўйлар». 12.45 «Маринка, Янка ва кирол касрингин сири». Бадий фильм. 14.00 Янгиликлар. 14.05—14.45 «Кизлар мустакил хаёт бўсағасида». Кўрик-танилов.

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 Болалар учун. «Кувноқлар даврасида». 18.25 Футбол шархи. 18.40 ЎзТВ хазинасидан. «Отапар сўзи—аклнинг кўзи». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 Манавият. «Оханглар таралган меҳр». 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 Булоқ келажак сари.

ЧОРШАНБА, 30

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шархи. 8.35 Эстрада тароналари. 8.55 Биржа ва банк хабарлари. 9.15 «Морена Клара». Телесериал. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Юрт таинчлари».

Ўкув кўрсатувлари:

10.30 Информатика ва хисоблаш техники асослари. 11.00 Инглиз тили. 11.30 Адабиёт.

*

12.00 «Алпомиш авлодлари». Спорту дастури. 12.20 «Йўллар ва ўйлар». 12.45 «Маринка, Янка ва кирол касрингин сири». Бадий фильм. 14.00 Янгиликлар. 14.05—14.45 «Кизлар мустакил хаёт бўсағасида». Кўрик-танилов.

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 Болалар учун. «Кувноқлар даврасида». 18.25 Футбол шархи. 18.40 ЎзТВ хазинасидан. «Отапар сўзи—аклнинг кўзи». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 Манавият. «Оханглар таралган меҳр». 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 Булоқ келажак сари.

ЧОРШАНБА, 30

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шархи. 8.35 Эстрада тароналари. 8.55 Биржа ва банк хабарлари. 9.15 «Морена Клара». Телесериал. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Юрт таинчлари».

Ўкув кўрсатувлари:

10.30 Информатика ва хисоблаш техники асослари. 11.00 Инглиз тили. 11.30 Адабиёт.

*

12.00 «Алпомиш авлодлари». Спорту дастури. 12.20 «Йўллар ва ўйлар». 12.45 «Маринка, Янка ва кирол касрингин сири». Бадий фильм. 14.00 Янгиликлар. 14.05—14.45 «Кизлар мустакил хаёт бўсағасида». Кўрик-танилов.

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 Болалар учун. «Кувноқлар даврасида». 18.25 Футбол шархи. 18.40 ЎзТВ хазинасидан. «Отапар сўзи—аклнинг кўзи». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 Манавият. «Оханглар таралган меҳр». 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 Булоқ келажак сари.

ЧОРШАНБА, 30

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгти дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шархи. 8.35 Эстрада тароналари. 8.55 Биржа ва банк хабарлари. 9.15 «Морена Клара». Телесериал. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Юрт таинчлари».

Ўкув кўрсатувлари:

10.30 Информатика ва хисоблаш техники асослари. 11.00 Инглиз тили. 11.30 Адабиёт.

*

12.00 «Алпомиш авлод

КАЖКАДА ЧАМБАРАК ДЎППИЛИ МУДАРРИС

Кодри зя-юртда қанчалар баланд бўлмасин, масҳарабозга «буюк», «удуг» деган таъриф баривир ёпиш майди. Шу боис Муҳиддин акани ўзидек соддагина қилиб: «Низоятда катта қизикчи, ҳаддан зиёд ишрик кулегигаз эди» деги сифатлаб қўяқолайлик.

Раҳматлики, катта бошини кичик қилиб, гоҳ шихонамга, гоҳ хонадонимга муралаб турарди. Ярим соат сурунглассак, ярим шиллик даршини олиб яшади. Унинг дардини оладиганлар эса, ағесуси, жуда кам эди. Ўзининг юки ҳам, ўзгаларнинг юки ҳам бир умр елкасидан тушлабди, бу юкларни қаерга қушиши, кимларга топшириши билолмай ўтиб кетди.

Юсуфжон қизик, Охуқжон қизиклардан сўнг Теша қизиклар авлоди ҳалқ қизикчилиги анъаналарини кучи етганчани эланиг ёдига солиб туршишиб, аммо нуғузни кўтаришга эришолмадилар. Дағралар совий бошлагандек эди...

Шунда ҷаҳомоқдек ҷаҳнаб Фарғонада Муҳиддин ака, Ўшда Карим қизик пайдо бўлди. Муҳиддин Дарвазининг чўги анча баландлиги тез орада яққол сезилиб қолди. Манман дегани тўй-томошалару «казо-казолар» сурунгларига даражаси унинг поинадами етган-етмагани билан ўлчанидиган давр бошланди. Унинг кичик лотифа, оддий ҳангомалар исосида бўртириб тўқишидан ҳамда ўзининг ҳаётидан кўрган-кечиргандаридан олингани, бадий асар билан бемалол беллағига оғзаки ҳажвиялари иссигидаёт қулоқмакулоқ бўлиб, изз минглаб «тираж»-да марказлиб кетаверди. Энг муҳими, унинг ихши маънодаги кўчирмалари кўпайди ва улар ўзларини шогирд деб атаси билан томошабилар хуштагидан сақланиб келишиди. Бу таҳлифчилар аслида, Муҳиддин аканиш баҳти эди -- шу тарика Муҳиддин Дарвеш мактаби нозага келди, бора-бора олийгоҳга айланниб, «талабалар» бутун бошли Туркестондан ўтигла борди...

Муҳиддин аканинг ҳалиқ ҳақиқатий баҳосини тоғмаган хизмати ҳам шу -- «маданий замон» зайни билан ункутила бошлаган ҳалқ қизикчилиги анъаналарини қайта тикизаб берди, қўйнимиздан тўқидаётган бойли-гимизни битталаб териб, қулимига маҳкам тутқазиб кетди.

Анвар ОБИДЖОН.



БИЗИБЧИЧИ ЎЛМАС ҲАНГОМАЛАРИ

Бизи автобусларимиз зўр! Ўттис олти кишилик жойга уч юз олтмиш кишиям сиғиб кетаверади. Унданам ҳайдовчи-ларимизга гап йўқ. Кичкина сумкакаларни қўлтиқларига қисиши эшик олдига туриб олишиади:

-- Чиқаверинглар! Чиқаверинглар! Билет олиб нима қиласиз, чиқаверинглар!

Ичкаридан овоз эшишиб қолади:

-- Ҳов, ака, ҳайданг! Ҳаммаёш тўлди!

Ҳайдовчи пинагини ҳам бузиб қўймайди:

-- Сизлар кетиб булар қолиб кетсанни?

Чиқаверинглар, чиқаверинглар!

-- Ҳов, шоффер ака, -- ичкаридан яна кимдир бақириб қолади. -- Бўлди-да энди! Қопга тикилган қовундай бўлиб қолдик, ҳайданг! Нафас олиб бўлмаяпти!

-- Нафас олиб бўлмаса томига чиқиб олаверинглар, шабадада кетасизлар! Бизга одам кўпайса бас!

-- Ҳов, инсон, битта одамнинг ўрнига ўнта одам ўтирибмиз! Ҳайда!

-- Хўп, хўп, ҳайдаймиз! Ие! Мени ўрнимга ўтириб олибсизми?

Майли, майли ўтираверинг. Сиз муфта босиб турасиз, сиз газни, мен рулни бошқараман, кетдик. Ие, тезлик ричаги қани? Устига ўтириб олибсизлини, оппоқ қиз! Туриб туринг скоростга солиб олад!

Одам чиқаверганидан кейин автобус ҳам тош ютган бақага ўхшаб қоларкан-эй! Одамларнинг гап-сўзини қўяверасиз энди:

-- Итарма! Итарма! Ойнакни қийиб кетаман, итарма!

-- Мениям итаряпти-да, ака!

Бир аёл билан эрқак айтишиб қолди:

-- Соқолингизни олин!

Соқолингизни олин!

-- Уйда ололмаган соқолимни автобусда қанақ қилиб оламан!

-- Ҳаммаёгимни тирнаб юборяпти, чиқолмайман!

-- Чидайсан! Хотиним ўн беш йилдан бўён чида келяпти, сен ўн беш минутга чиқолмайсанми?

Бир қиз бақириб қолди:

-- Вой! Вой! Вой-дод! Воо-ой, сочим!

Шух йигитлар ҳайдовчига хитоб қилиша кетди:

-- Ҳайдавернинг шоффер ака!

Иложи бўлса ўнқир-чўнқирлардан ҳайданг! Ҳар замон тормозниям босиб-босиб туринг!

-- Вей, манови кўл кимники? Мени чўнтағимда юрибди-я!

-- Йўлкирага пул оляпман!

-- Мени чўнтағимдан оласанми, номард!

-- Жим кетавер, тўполонда менини-сеники борми!

-- Ҳой, манови оёқни бояспан-а, кимники?

-- Сариқ пайлоқ бўлса менини, босма!

Пакана одам уртада қолиб кетибди, ҳадеб бақирамиши:

-- Буйракка¹ келдикми, Буйракка?

Қўллар орасида томогидан гиппа бўғилиб қолган одам унга жавоб қилипти.

-- Кекиртакка² келди, Кекиртакка!

Бир акамизнинг пешонасига тепадан нимадир томчилади. Томчини ялаб кўриб, тепасига қараса пакет лапанглаб кетяптиши:

-- Ҳов, тузланган памилдори олиб кетяпсизми? Томиб чаккани боплайти-ю! Пастга кўйсангиз бўлмайдими?

-- Пастга кўйсан улиб қолади-да!

-- Ия, памилдори ҳам үладими?

-- Қанақа памилдори, ўтогимнинг ити болалаган экан, биттасини берди!

-- Сузмангизни олинг нарироқча хола! Ҳаммаёш расво қилиб юборди! Сузманни уйда қўйсангиз

-- Соқолингизни олин!

Ҳаммаёш расво қилиб юборди!

-- Уйда ололмаган соқолимни автобусда қанақ қилиб оламан!

12 қишлоқларноми

бўлмайдими?

-- Қўлим бўшлигига шетта қилиб қўяқолгандим-да, болам!

Тўплонда бир йигит гурс этиб отахоннинг олдига ўтириб қолибди. Сакраб туриб:

-- Ҳў! Ҳў! -- деб юборди.

Чолнинг аччиғи чиқиб, жеркиб берди:

-- Сенга бу «ўҳ-ўҳ» эмас, носково!

Кампирларнинг овози чиқиб қолади:

-- Вой, вой, белни буриб бўлмайди-я! Бобоси, ҳов, бобоси, қаттасиз?

-- Шеттаман кампир, жим кетавер! Юмшоқ жой бор экан ўтиривлодим!

-- Юмшоқ жойга ўтирайм кетинг, сомсамнинг устига ўтириб олибсиз!

-- Э! Сомсанг мени тагимда нима қолади!

-- Бай-бай-бай! Эзиз пачақ қилиб ташлабсиз, пачақ қилиб!

-- Ваҳима қилма! Номоз жумага олиб юравер, чоллар

РАССОМ ХАНДАСИ



ШУНАКАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

эзилганини яхши кўришади!

тозалааб артиб, рўмолчани яна чўнтакка солиб қўйиш керак!

Битта математика ўқитувчиси тумов бўлиб қолибди. Тумов бўлгандан кейин бурун тубсиз қудукқа айланиб қолади. Яганада юришган, паҳтада юришган, ўн соатлик дарсни бир соатда ўтиши керак, мактабга бормаса бўлмайди, бориби. Аксига олиб текширувчилар келган экан, биттаси уни дарсигаям илашиб кирибди-да!

Бечора домла осмонга қараб туриб ўтган дарсни сўраб олиди. Янги мавзуни ҳам шу ҳолатда тушунтирибди. Камини доскага ёзib тушунтира кетибди:

-- «А» квадрат плюс «б» квадрат...

Шу пайт ўқувчилардан кимдир «хим!» деб бурун тортиб қолибди. Домлага жон кириб дарров сўрабди:

-- Ким у «хим!» деган?

-- Мен, домла «хим!» дедим, -- ўқувчи жавоб қилибди.

-- Дарсда «хим!» демай ўтириб!

-- деб ўқитувчи анча ўзига келиб олиб, яна давом этибди. -- Тенг «С» квадрат, тенгламасини ечамиш...

Бурун қургур қудук-да! Дам ўтмай яна илкилаб келиб турганмиш. Яхшиям ҳалиги ўқувчи бор экан, «хим!» деб қолибди. Ўқитувчи жойида хитоб қилибди:

-- Ҳалиги «хим!» деган бола яна «хим!» дедими??

-- Ҳа, домла, мен яна «хим!» дедим.

-- Дарсда ҳадеб «хим!» деявермасдан ўтим, -- ўқитувчи астойидил тушунтира кетибди, -- мана бундай қилиб чунтакдан рўмолчани олиб, қўлга чиройли қилиб мана бундай қилиб кўйиб, «хиич!» қилиб қоқамиз-да,

Буларни ўтди-де! Олдидан ўтгани қўрқидим, тишлайди деб. Орқасидан ўтгани қўрқидим, тепади деб! Ман оскар билмабман, отнинг ўтидан ҳатлайнин дебман! От туриб кетди! Ман отнинг ўтида бўлиб қолдим. От чопти, бирар қочди!

Ийқилмайин, ўлмайин, бала-чакам бор, деб отнинг бўйиндан маҳкам кучоқладаб олдим. Вей, отга ким айтб кўйган экан тўғри ҳовлимга бориб тўхтади. От турибди. Беҳига бойлаб қўйиман! Манга раҳмат айтиши ўрнига жиноятичи деганларинга куйиб-ўламан холос!

Муллақандилнинг жавоблари судга «жуда маъқул» келибдими, унга беш йил бериди. Қамоқонага келса ундан сўрашибди:

-- Нечаки йил беришди?

-- Беш йил.

-- Нимага беришди?

-- Тўртта тақага ҳам беш беришадими?

-- Тўртта тақанинг ўтида битта оти ҳам бор эди-да, акамулло, -- дермиш Муллақандил.

Сайд АНВАР ёзиг олган.



ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Маълиси Конғанини
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси